

HARDING PREDLAGA ARBITRAŽO; RUDARJI ODGOVORE V SOBOTO.

Predsednik priporoča, da se rudarji takoj vrnejo na delo in prejema staro mezdo, medtem pa arbitražni odbor sestavi novo mezdno lestvico, ki mora biti obvezna za obe stranki. Lestvica, ki naj bo začasna, mora biti izdelana do 10. avgusta. Zastopniki rudarjev so odgovorili, da se snide njihov lestvični odbor v Washingtonu v soboto nakar bo sklepal o Hardingovem predlogu.

Washington, D. C., 11. jul. — Predsednik Harding je včeraj popoldne predlagal zastopnikom rudarjev in operatorjem, ki so bili pozvani v Belo hišo, da se naj spor na polju premoga reši na sledeči način:

Rudarji se naj takoj vrnejo na delo in prejema staro mezdo, medtem se pa snide razsodišna komisija, ki naj izdela začasno mezdno lestvico čez le mogoče do 10. avgusta in odloku komisije se morajo podvreči rudarji in operatorji. V slučaju, da komisija ne more izgotoviti lestvice do 10. avgusta, nadaljujejo rudarji z delom toliko časa, da bo lestvica izdelana. Lestvica velja do 1. aprila 1923. — Komisija sestoji iz petih operatorjev, treh rudarjev in treh "zastopnikov ljudstva", ki jih imenuje predsednik. Kongres bo naprošen, da podeli arbitražni komisiji vso potrebno oblast.

Harding je dejal, ko je prečital predlog, da je vlada "nepripranost", toda skrbeti mora, da ne bo manjkalo premoga prihodnje zime. Ker je videl, da se stranki nikakor ne moreta sporazumeti, je moral posredovati in zdaj čaka na odgovor. — Obe stranki sta vzeli predlog molče na sranje. A. M. Ogle je v imenu operatorjev izjavil, da bodo lastniki rogov dobro pretehtali predlog in odgovorili morda še danes.

Rudarji so pa pozneje poslali Hardingu pismen odgovor sledeče vsebine:

"Pojasnili smo že in ponovno moramo naglasiti, da tukajšnji predstavniki United Mine Workers of America nimamo pravice delati veljavnih zaključkov za rudarje. To pravico ima le "policy committee" naše organizacije. Z ozirom na Vaše priporočilo smo sklenili povabiti omenjeni odbor v Washington in poleg tega povabimo tudi tridistriktni mezdni odbor, ki ima v rokah pogajanja rudarjev na polju trdega premoga. Oba odbora se snideva v Washingtonu v soboto 15. julija in mi jima predložimo Vaš predlog. Kakor odbora zaključita, kaj se ima storiti, Vam sporočimo sklep. — Z odličnim spoštovanjem: John L. Lewis, Philip Murray, Frank Farrington, Lee Hall, John Hessler, P. T. Fagan, Van A. Bittner, C. J. Golden, William Brennan in Thomas Kennedy."

"Policy Committee" ima 128 članov, ki zastopajo vse distrikte. Harding je pozval operatorje in zastopnike rudarjev v Belo hišo, ko je bil obveščen, da je bila pondeljova seja obe stranki zopet brezuspešna. Tajnik za delo Davis je sgestiral, da se voli odbor svetih, ki naj odločijo, v katerih distriktih se imajo vršiti mezdna pogajanja. Obe stranki sta zavrgli sugestijo.

Harding ni povedal, kaj stori, ako bo zavrnjen njegov predlog. Toda jasno je, da misli vlada po tem na zasebno premogovništvo.

Kolikor je razvidno iz privatnih razgovorov, se operatorji strinjajo z arbitražo, zelo neradi pa vidijo, da bi se rudarji vrnili na delo po stari mezdi. Na drugi strani pravijo zastopniki rudarjev, da so načelno proti arbitraži, ker imajo izkušnje iz leta 1920, kaj imajo pričakovati od razsodišnih komisij.

MILICA JE BILA ODREJENA V TRI MESTA.

V NOBENEM MESTU NI BIL NEMIROV.

Velebizniško časopisje hujša in podlaga proti železničarjem.

Bloomington, Ill. — Tukajšnji železniški klerki so obvestili vodstvo delavnic, da ne bodo delali, ako bodo vojaki stražili delavnice. Klerki so izjavili, da morejo delati v senzi bajonetov. Ljudstvo je sprejelo mlaščerje z očitnim zaničevanjem in življenjem. Moštvo vlakov je tudi "protestiralo" proti vojaškim stražam.

Chicago, Ill. — V tri mesta države Illinois so bile odposlane miliciarske čete, dasiravno ni bilo nikjer nemirov.

Župan Bloomingtona se je v družbi okrajnega šerifa obrnil na gubernerja za vojaško asistenco. V svojem apelu pravi, da se boji, da pride do nemirov in pretopov, tega župan ni povedal, dasiravno je vprav odgovor na to vprašanje izredno važen za javnost. Ljudstvo bo moralo nositi stroške za milico in zaradi tega ima pravico, da izve, zakaj so bile odposlane miliciarske čete in kdo je županu povedal, da pride do nemirov v Bloomingtonu, ako ne bodo tje odrejane miliciarske čete.

Mogoče se župan boji, da pride do nemirov, ker so kompanijski stražniki ustrelili 12-letnega Jamesa Fitzgeralda, sina železniškega delavca. Oče je bil zadet od krogle v tilnik, poleg njega sta pa bila še dva dva stavarja ranjena. Ali to se je zgodilo v Clintonu.

Kompanijski stražniki so seveda nesramno lagali po tem dogodku, češ, da so stavarji pričeli prvi streljati. Stavarji pa odločno izjavljajo, da izmed njih ni nihče streljal, ampak streljali so le kompanijski stražniki. Mesto da bi stražnika zaprli, ki je umoril otroka, so ga pa hitro odpeljali iz mesta. Oblastveni organi se izgovarjajo, da so ga odvedli zaradi tega iz mesta, da se ljudstvo ne vznemiri.

Seveda je bila milica odrejena tudi v Clinton in Paxton, Ill.

Velebizniško časopisje se prav nič ne zgraža zaradi tega detemora, ampak hujša po svoje javnost proti železničarjem.

Agentje železniških družb so tudi v hujškarijami pridno na delu. Med stavarji trosijo vesti, da zdajpazda pride vlak iz Chicago, naložen s stavarji. Dobrim delavcem v Chicagu ni treba stavarjati. Ti imajo delo. Ljudje, ki jih nabirajo za železniške družbe v železniških nišah kot stavarjake, pa niso delavci. Ti ljudje se pečajo večinoma s takimi posli, ki jih vsak delavec smatra za sramotne in poniževalne. Zabit ne zna enega žebila v desko. Kompanije jih vlačijo sem in tje v vlakih, da obude med stavarji jezo, češ, stavarjaki prihajajo. Železničarji so pa previdni ljudje in se zavedajo, da te velike komestne barabe iz železniških niš niso zmogline drugega dela, kot da znajo pogoltniti velike množice tihotapkega žganja. Zaradi tega se tudi železničarji ne vznemirjajo zaradi njih.

Voditelji železničarjev so javno izjavili, ako pride do nemirov, tedaj bo odpadla krivda za nemire na koga drugega in ne na železničarje. Stavarjaki železničarji so izločeni v stavki in prav dobro vedo, kaj pomenijo besede, da se mora stavarjaka straža zadržati (Dalje na 2. strani.)

GOVERNOR V WISCONSINU POMILOŠTI ZAPRTE BIVŠE VOJAKE.

Madison, Wis. — Governor Blaine je naznanil, da izpusti iz ječe slehernega bivšega vojaka, ki je izvršil zločin zaradi pomanjkanja denarja in dela, ako zaprosi za pomiloščenje. Blaine pravi, da so mnogi dosluženi vojaki kriva zanikrosti vlade, ki se neče pobrigati za bonus in pusti siromake, da tavajo okrog brez dela in kočno zabredejo v zločine.

TRUSTOVSKI PRIJATELJ ZOPET NA VAŽNEM MESTU.

ZDI SE, DA NAJBOLJ STVAR NA KRITIKO NIČ NE IMA.

Volilci bodo morali v jeseni spregovoriti resno besedo, pa bo kritika nekaj zalegla.

Washington, D. C. — Charles J. Brand, bivši načelnik tržnega biroja v poljedelskem departmentu, ki je podal resignacijo, ko je zverna obrtna komisija v Chicagu razkrila stiko velemesarjev v Washingtonu, in o katerem so poročali, da je sprejel službo v dvajset tisoč dolarjev letne plače, se vrnil zopet na svoje staro mesto — postal je uradni tržnega biroja samo s štiri tisoč pet sto letne plače.

To poštvalnost razgalja Brandova nova odgovornost. On bagana merodajnih oseb v mesarjem in živinostajkem oddelku tega biroja. Njegova oblast bo segala daleč, kajti odloča bo na kakšen način naj se izvaja nova mesarska predloga s ozirom na velemesarje. On ima rajše to službo s letno plačo \$4,500, kot da je podpredsednik stare in znane organizacije "American Fruit Growers' Exchange" in prejema dvajset tisoč dolarjev plače na leto.

Ko je Francis J. Heney zasegel privatno beleško velemesarjev, je med korespondenco odkril pisma, katere je obelodanil in so pokazala, da so Swiftovi in Armourjevi interesi računili s Brandom, ko je postal načelnik tržnega biroja, da jim napravi uslugo, ki pojdejo celo tako daleč, da obdržava za njega govore, ki so od njih inspirirani. Brand je vstopil v zvezno službo na vpliv "strica Joe" Cannon. Ko je bil enkrat v atmosferi tržnega departmenta, si je znal ustvariti zase javno kampanjo in napravil je vplivne zveze. Heneyjevo odkritje ga ni omajalo, ampak on je pustil službo, ko je senatni poljedelski odsek napravil potrebni pritisk, da je bila sprejeta postava za kontrolo mesarjev. Po resignaciji Branda je senat pristal, da departmet izvaja zakon. Zdaj, ko je treba spravi mesarje do tega, da se ravna po kontrolni postavi, je Brand zopet vstal in je prišel nazaj v uradnično službo.

List "Farmers' National Magazine", ki izhaja tukaj, opisuje v članku "Mesarji in Tržni biro" jeno nekaterih pomočnikov v departmentu justičnega tajnika, ki so imeli izdelati obrambo za vlado v tožbi trdke Swift & Co. za dva milijona dolarjev odškodnine, ko niso dobili pomoči v poljedelskem departmentu pri strokovnjakih, ko so jo iskali. Šlo se je za vrednost mesa gotovih vrst, ki ga je dostavila omenjena trdka že proti koncu vojne, o katerih so trdili, da se vlada ustmeno pogodila, da se dostavi. Neki strokovnjak je prišel, ali ko je omenjena trdka zahtevala, da se ponovno zasliši, je preklical svoje lastne besede, ali je pa rekel, da se ne spominja. Ko so prihajali dan odli vladni pravdniki v biro, v katerem je bil ta strokovnjak nastavljen, so pronašli, da je bil birojski načelnik, važni strokovnjaki in priče na važni konferenci v pisarni trdke Swift & Co., komaj par lučajev proč od poljedelskega departmenta. Ta izjava je bila napravljena po poročilu in ne iz lastnega prepričanja.

Farmarski list pravi dalje, da so bili odvetniki, ki so zastopali vlado do strokovnjakov pisarne mizo in so tam našli pokrite stene z ekshibiti trdke Swift & Co. Na (Dalje na 2. strani.)

ALI UGRIZNE FINANČNI KRALJ V KISLO JABOLKO?

V NEKAJ DNEH SE POKAŽE, KAKO MISLI TRDKA MORGAN & CO. IZRAVNATI RUDARSKO STAVKO.

Trdka ima dve poti, da lahko krije svoje umik.

Washington, D. C. (Federated Press). — Trdka Morgan & Co. prav nerada se izbira, ali naj bo administracija poražena od rudarske organizacije U. M. W. of A. ali naj se v deželi se bolj razkri agitacija za nacionalizacijo rudnikov. Trdka je takorekoč na pragu, da "dela" industrijalno in politično zgodovino na konferencah za izravnavo rudarske stavke v glavnem mestu. Kriza bo mogoče vsakega tukaj.

Trdka Morgan & Co. kontrolira polje mehkega premoga in antracitno polje in izsilila je stavko. Ker ima vpliv na administracijo, je ob enem Hardingu zavezala za tri mesece roke, ob enem je pa skušala zastoj zlomiti odpor rudarjev. Zdaj vidi svojo zmoto in uvačuje dve poti za umik. Lahko vztraja, da se sovravnosti nadaljuje, dokler Harding z zasvojenjem ne reši njenega čolna ali li ji pomaga s krpanjem začasnega sporazuma, ki se prelomi, ko bo trdka Morgan & Co. pripravljena za prihodnjo bitko. Mogoče pa pride Hoover s načrtom, ki ga sprejme tudi trdka, da se podaljša stara mezdna lestvica za dve leti, med tem se pa izvede popolna preiskava, premogovniške industrije, ki bo tvorila podlago za nov in bolj logičen sporazum.

Ako se ta boj nadaljuje, postojata Morganova trdka nevarnost v tem, da ta boj povzroča politični nepokoj v deželi.

V državah, v katerih je premogovniška produkcija razvita, se je že pokazal ta politični nepokoj. V Pennsylvaniji je prišlo do nekakšnega sporazuma med organiziranim delavstvom in Pinchotom, pa tudi državna policija na napačno več stavarjev tako brutalno, kot je bilo to v navadi. Ali se bolj učinkuje diskuzija o nacionalizaciji na finančne kralje in kneze. Senatarski kandidatje se obljublili, da zahtevajo preiskave premogovniške industrije, posebno pa profitov, ki jih daje ta industrija. Frazier in Brookhart sta se izjavila za nacionalizacijo kredita in novčanice, kar povzroča finančni gospodinjstvo največjo bolešč, ker je to direktni udarec po monopoli za kontroliranje glavnih industrij.

Hoover, ki govori navadno za administracijo, želi hitro izravnavo. Pri njem odločajo politični vzroki, ravno tako pa vidi, da se združni industrijski življenje v Zdrženih državah, ako prične primanjkovati premog. Mogoče je, da bo predlagal dveletno premirje, kadar bo on govoril. In sicer da se ob enem uvede preiskava industrije, da se tako zabrani nadprodukcija v tej industriji.

Vprav zdaj se je izvedelo, da United States Steel korporacija izgubi vsaki teden do pet milijonov dolarjev zaradi stavke v Westmorelandu, Pittsburghu in okraju Fayette. Premog mora kupovati na Podahontasovem polju. Premog mora plačati dražje in sicer po tri dolarje pri toni. To je zelo važen argument za izravnavo stavke, čeprav lahko jeklarska kompanija za nekaj časa odklada povisane troške na konzumente. Kadar se uvedejo stari produkcijski troški, se na pr. lahko podraži tona jekla za dva dolarja.

Podjetniki na polju mehkega premoga, ki niso nasprotniki uni, je zahtevajo, da se stavka izravna. Jeklarske družbe so v kaši, čeprav plačajo tone premoga po pet dolarjev, ker prihaja vedno manj premoga na trg, ki so ga izkopali neunijski rudarji.

Železniški delavci z zadovoljstvom opazujejo vojni zemljevid. Oni pričakujejo, da bodo naročili premog od vseh strani, ko bo rudarska stavka končana. Oni izjavljajo, da se promet na železnih tako zgosti, da kmalu odpove, ker ne bodo lokomotive popravljene, da bodo kos pomnoženemu delu.

SENATOR FRANCE ZAHTEVA EKONOMSKO KONFERENCO V AMERIKI.

Washington, D. C. — Senator France iz Marylanda je dejal zadnji pondeljek v intervjuju, da svetovna gospodarska stavba se bo porušila, ako velenile ne priznajo Sovjetske Rusije in Nemčije kot sebi ravnopravni sili. France poziva predsednika Hardinga, da naj v jeseni skliče mednarodno ekonomsko konferenco v Washington in povabi Rusijo in Nemčijo na zborovanje.

RUSIJA JE PONUDILA ŽELEZNIŠKE KONCESIJE.

Francosi v Haagu so se nekoliko ohladili in sklenili, da ostanejo na konferenci.

AMERIČANI BARANTAJO ZA OLJE.

Haag, Holandija, 11. jul. — Ruska delegacija je danes obvestila delegacije ententnih in nevtralnih držav, da je Sovjetska Rusija pripravljena dati velike koncesije za gradnjo novih železnic in štiri milijone hektarjev (9,800,000 akrov) zemlje za poljedelstvo.

Včerajšnja seja je bila ena najmirnejših odkar traja konferenca. Francosi, ki so v nedeljo grozili, da zapuste konferenco, so bili včeraj dobre volje in rekli so, da znepokojeno ostanejo. Imajo pa navodila iz Pariza, da se lahko posloje od konference kadarkoli hočejo.

Leonid Krasin je na dolgo poročal o programu sovjetske vlade glede rekonstrukcije na polju transportacije in agrikulture. Transportacijski program vključuje gradnjo mnogih novih železniških prog, pomočni motorni sistemi in obnovo brodomstva na rekah.

Agrarni program pa vsebuje kolonizacijo na sistem namakanja in izsuševanja zemljišč, gradnjo žitnih elevatorjev najmodernejšega sistema, velike eksperimentne kmetije in uvedbo traktorjev.

Večji del posojila, ki ga zahteva Rusija, se porabi za realiziranje teh dveh programov in Rusija je pripravljena dati zelo liberalne koncesije inozemskim kapitalistom, ki hočejo pomagati pri izvajanju istih. Ententnim delegatom sta se zdela oba programa zelo praktična; francoski ekspert Chevilly je celo pohvalil logično jasnost Krasinovega poročila.

Snoči se je raznesla vest, da je Mason Day, agent ameriških oljnih interesov, dobil od Krasina obljubo za petrolejske in premogovne koncesije v Baku in Grosnaji. Day odpotuje 24. julija v Moskvo v spremstvu dveh zastopnikov Blairrove bančne trdke v New Yorku.

MALO PREVEČ JE NAVDUŠENJA V TAKIH POROČILIH.

Washington, D. C. — Zvezna služba za posredovanje dela glede na položaj preveč z optimističnimi očmi. Do takega zaključka se prihaja, ako se čita njeno zadnje poročilo o brezposelnosti.

Poročilo pravi, da se je število zaposlenih pomnožilo za 3.2 odstotke, dasiravno je velik nepokoj v premogovniški, tekstilni in železniški industriji.

Ravnatelj Francis I. Jones sklepa, da bodo kmalu primanjkovali delavci, ker se je industrijski položaj izboljšal.

NEZGODE NA ŽELEZNICAH.

Topeka, Kans. — Osočni vlak je skočil raz tir pri mostu prek reke Kansas.

Delawan, Wis. — Tovorni vlak je zapustil tir. Okoli 300 čevljev bih je razdrte, 13 voz je pa razbitih. Nesreča se je zgodila na Chicago, Milwaukee & St. Paul železnici.

VRME.

Chicago in okolice: V četrtek nestalno in deloma deževno. Nespremenjena temperatura. Različni vetrovi.

KRIZA V NEMČIJI JE VSAK DAN VEČJA.

Nemška vlada okupno prosi za finančno pomoč; v Ruhru je že izbruhnila stavka.

CELA EVROPA SE POMIČE V FINANČNI KAOS.

Pariz, 11. jul. — Francija se pripravlja za invazijo Ruhr. Francoski frank pada in francoska vlada ne more dobiti denarja za kritje svojega notranjega bičja. Nad Nemčijo in Avstrijo vial oblak revolucije. Cene živilom narastajo skokoma in niti poplava papirnatega denarja jih ne more doseči. Finančna stavba cele Evrope se majo in trese.

Tak je danes položaj v Evropi. Vsi pariški buržoazni listi pišejo v tonu največjega alarma o situaciji v Nemčiji in dajejo vladi razna priporočila, kaj naj stori. "Intransigant" pravi, da edina pot, ki je Franciji še ostala, je oborožen pohod čez Reno in okupacija Ruhr. "Temps", poluradni list piše: "Mednarodni vojni dolgovi morajo biti izbrisani. Ako Amerika ne anulira vojnih posojil, tedaj mora Francija s pomočjo orožja iztirati od Nemčije vse, kar ji gre."

Ekonomi so pa mnenja, da zdaj niti anuliranje dolgov ne more več preprečiti finančnega poloma.

Poslanca nemške vlade, dr. Fischer in Schroeder — prvi je predsednik nemške komisije za vojne dolgove, drugi pa podtajnik finančnega ministarstva — sta včeraj dospela v Pariz in informirala Dubouca, predsednika odškodninske komisije, da je finančni položaj Nemčije tako slab, da so nadaljnja plačila odškodnine v gotovini nemogoča. Nemo nista direktno zahtevala moratorij, toda dala sta jasno razumeti, da druga izhoda ni kakor da ententa suspendira plačila odškodnine najmanj za dve leti.

Reparacijska komisija danes zboruje in najbrž sestavi odgovor Nemčiji.

Berlin, 11. jul. — Iz gotovih neuradnih virov se poroča, da je nemška vlada apelirala na reparacijsko komisijo v Parizu, da ji preskrbi, če more najmanj štiri milijarde zlatih mark posojila, da vstavi finančno krizo in prepreči splošni polom dokler je še mogoče. Vlada je tudi sprejela vse zahteve entente za kontrolo nemških financ v upanju, da dobi posojilo, ki ga mogoče aranžira Morganov bankirski odbor. Morgan je še vedno v Londonu in čaka, kako se bo razvil položaj.

Nemška vlada je v silno slabi situaciji. Edino njeno upanje je še moratorij od zaveznikov in posojilo od Morgana. Nemci se nadejajo, da bo Francija, kateri preti velika nevarnost, ako pride finančni polom Nemčije, končno spregledala in dovolila moratorij.

V Nemčiji še ni bilo take krize od leta 1918, ko je bila prva revolucija. Kriza je finančna in gospodarska in tudi politična. Socialisti, vlasti neodvisni zahtevajo razpust parlamenta in nove volitve. Vlada se brani tega v strahu, da volitve izkorejejo revolucionarne izbruhe. Monarhisti in drugi reakcionarji divje protestirajo proti namernim zakonem za obrambo republike, dočim socialisti demonstirajo proti monarhističnim protestom. Rudarji v gotovih krajih Ruhra nočejo čakati 1. avgusta, dneva splošne stavke, marveč so že pustili delo.

London, 11. jul. — Angleški parlament se danes bavi s krizo v Nemčiji in odškodninskim problemom. Lloyd George je včeraj dejal, da Velika Britanija nikakor ne more odstopiti svojega deleža nemške odškodnine na korist Franciji, toda zavezniki bodo še te dni prišli do kakšnega zaključka glede odškodninske krize.

Čuvaji v turških haremih stavarjaki.

Carigrad, 11. jul. — Čuvaji v haremih, ki pazijo na žene bogatih Turčinov, so zahtevali; zahtevajo večjo mezdo in kraji delavnic. Gospodarji haremov ličejo stavarjake in dobili so precej ruskih beguncov, ki pa so se izkazali slabe čuvaje.

POVIŠANJE MEZDE DELAVK V MASSACHUSETTSU.

Boston, Mass. — Državna komisija za uravnavo ženske meze je odredila, da se delavkam, ki so zaposlene v pralnica, povisja meza za pet in sedemdeset odstotkov. Povišanje meze stopi v veljavo s prvim julijem.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

O stroških kraljeve poroke in o odlikovanih ministrih. Iz Belgrade poročajo, da je prišel finančni ministri Kumanudi na seji demokratskega kluba s podatki, koliko milijonov je izdala država na blagajna povodom kraljeve poroke. Povedal je, da gre za malenkostno vsoto v znesku 53 milijonov, pa ni pristavil, je li ta znesek v kronah ali dinarjih. Kumanudi je namreč prebrisana glava, pa si misli, naj le vrag vzame to nadležno natančnost. V Belgradu itak ne igrajo vsote velike vloge. Pač pa zaslužne medalje za različne "zasluge za narodni blagor". Tako so se ministri pretekle dni prav bogato okinčali s medaljami. Ministri: Žerjav, Rašajević, Pucelj, Stanić, Marković in Miletić so si pošešli red sv. Save I. razreda in so ga dobili. Nekateri ministri, ki so se takom svojega ministirovanja "prevzeli", so pa poškili še za rumunjskimi medaljami. In tudi te so dobili. Tako hodijo sedaj okinčani s leno rumunjske zvezde ministri: Trifković, Marinković, Milandinić in Stanić. Vse Belgrad je njihov in pomilovalno zrejo na državljane, ki nimajo prs okinčanih z jugoslovanskimi ali pa rumunjskimi medaljami.

V Belgradu se podpisali milijardno posojilo. V Belgradu so na bankočno nedeljo podpisali pogodbo s Blerovo skupino, ki nam je posodila 100 milijonov dolarjev na sicer pod sledečimi pogoji: Kurz 86%, obrestna mera 8%, 30 milijonov se izplača v gotovini. Če bo družba plasirala bonde v inozemstvu po 95 ali več, ostane 4% profita naši državi, ena četrtina pa družbi. Jadranska železnica se mora trasirati v desetih mesecih od dneva podpisa. V nadaljnjih 10 mesecih se mora pričeti z graditvijo same. V teku tega leta mora izplačati družba 25 milijonov dolarjev efektivno. Poleg teh zavezanih bi nas predvsem še zanimalo, kdo je dobil pri akciji kupiti provizijo in pa koliko. Skoro vsi belgrajski listi so namreč poročali, da so zaradi tega "glihali" toliko časa, ker se niso mogli metati za redniti v vprašnju provizije.

V Belgradu so začeli razmišljati, da se slika na vse strani. Iz Belgrade poročajo, da je povelji ministri dr. Ninčić bolgarskega poslanika Todorovića, od katerega je zahteval, naj sproti vladi v Sofiji, naj le ta takoj odgovori na belgrajski predlog mešane komisije, ki se naj bi sestavila za preiskavo upadov bolgarskih komitajev na naše ozemlje. Zunanji ministri Ninčić je zagrozil, da bo naša vlada v nasprotjem slučaju prisiljena odrediti energične vojaške odredbe, da za vedno zavaruje svoje meje. Ker vemo, da so se sestali ravno za časa kraljeve poroke v Belgradu državniški male antante, ki so sklenili vojaško pogodbo, potem razumemo rožljanje z mečem, s katerim se posebno rožljajo odkar so razorili v Bolgariji Wranglove vojske, ki so ogrožali notranjo varnost bolgarske države in se sploh vedli kakor da so država v državi. Če se pomislimo na večne upade laških fašistov na naše ozemlje pri Reki, potem še tembolj razumemo politiko belgrajske vlade.

Na dan kraljeve poroke je tekla v Zagrebu kri. Ko je priredila 8. jun. zvečer vojaška godba mirozvo po mestnih ulicah, se je pridružila godbi večja skupina visokolekne mladine s državno zastavo. Istočasno je priredila obhod po mestu tudi bloška mladina, ki je vrgla proti uredništvu "Pokreta" nekaj kosov opeke. Pritekli so nacionalistični dijaki, ki so pričeli streljati na bloška mladino. Boleali so na pomoč policijo, ki je razpršila demonstrante. Do spopadov je še prišlo na Preradovićevem trgu in pa pred poslopjem Musikhalla, kjer so ravno plesali v proslavo kraljeve poroke. V vseh teh spopadih so bili ranjeni trije redarji, več dijakov in pa nekaj oseb iz občinstva, katerim so leteli kamni v glavo.

Reakcija zmaguje zaradi splošne nezavednosti. Za rektorja ljubljanske univerze so izvolili profesorja bogoslovja dr. Aleša Ušeničnika. Kaj takega je mogoče samo v Jugoslaviji. Nepopolnjava akandaj je še bil, ko so priznali bogoslovno fakulteto za enakovredno ostalim fakultetam, vsekakor je sedaj, ko je večina profesorjskega zbora volila v svoji nerazodnosti profesorja bogoslovja za rektorja! Krivdo nosi svedka, ki vi vrsti demokratske stranke, ki svoje brezglavo taktiko naravnost podi duševne delavce k tistim, ki

najbolj kriče — to pa so ravno klerikanci.

Ker poznajo belgrajsko gospodarstvo, hočejo Amerikanci nadzorovati Belgrad. Ker je belgrajska vlada zahtevala, da se ji svila prvi obrok posojila od 25 na 30 milijonov dolarjev, so nastale komplikacije, o katerih pa upajo, da jih bodo povoljno rešili. Vendar pa zahteva ameriški poslanik v Belgradu natančne podatke o uporabi ameriškega posojila.

Bivši klerikalni vojvoda se vrača. Iz Belgrade se poroča, da izsiljuje radikalni voditelj povratek dr. Šušteršiča, ki naj bi odvrnil konservativne slovenske klerikalce od demagoške politike današnje SLS. Dr. Šušteršič, ki je še vložil prošnjo za potno dovoljenje iz Avstrije v Jugoslavijo, pride v kratkem v Zagreb, odkoder se bo preselil v Ljubljano.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Napad na stavkarje. Narodni stavkovno strašno cestnoželezniških nameštencev v Buffalo, N. Y., in pretepli dvajset stavkarjev. Ko so se stavkarji postavili v bran, so bili štirje aretirani.

Delavci na železnici mražali. 1.500 delavcev, organiziranih pri I. W. W., ki grade progo Great Northern železnice v Wenatcheeju, Wash., je po dolgi stavki izvajalo osemurni delavnik in pet centov zvišanja mzde na uro. Prepričani so, da bodo delali 10 ur. Kontraktori so se najemali privatne gardiste in stavkarske, toda ljudstvo in javne krajevne oblasti so simpatizirale s stavkarji — kar se redkokdaj zgodi, kadar strajkajo člani I. W. W. — in to je pomoglo k zmagi. To je prva zmaga organizacije I. W. W. po mnogih letih.

Cestnoželezniški nameštenci v Chicagu so v pondeljek odglasovali skoro soglasno za stavko, ako družba ne ponovi stare mešne pogodbe. Glasovanje je izpadlo 12,143 za štrajk in 37 proti. Zdej glasujejo še nameštenci naduljene (elektre) železnice. Stavka morada prične prihodnjo nedeljo. Družba pravi, da bo zaprla kare v remise in pustila ljudstvo, naj hodi po, ako izkupa stavka.

Nemirni stavkarji. 88 zamorcev, katere je najela železniška družba Erie v New Yorku in jih poslala v svoje delavnice v Hornellu, N. Y., da vzamajo mesta stavkarjev, je bilo odslavljenih, ker se niso absolutno nič razumeli na odkazano jim delo. Družba ne pove v svojih oglaših, s katerimi liče stavkarske, kakšno delo bodo opravljali.

Jim Larkin, ustanovitelj Delavske stranke in unije transportnih delavcev na Irskem, kateri je bil obojen na pet let zapora v New Yorku radi "kriminalne snarhije" in ki se nahaja začasno na svobodi pod porokom, je došel v Chicago te dni. Rekel je v intervjuju, da irski socialisti in komunisti podpirajo rebelne republikane in da verski boj med katoličani in protestanti podpirajo kapitalisti, ki radi vidijo, da so delavci verakoro razdvojeni.

"Indfunkn". Železniška družba Northwestern Pacific je izposlovala začasno sodnijsko prepočev na zveznem sodišču v San Franciscu proti ondotnim stavkovcem imenovanim v železniških delavnicah.

Delavske demonstracije v Kansasu so prepovedane. Governor Allen je obvestil policijske oblasti v vseh okrajih in mestih, da ne smejo dovoliti nikakršnih pohodov za časa stavke rudarjev in železniških delavcev.

Unija lesnih delavcev v Čehoslovaciji je stopila v moskovsko strokovno internacionalo. Čehoslovanska delavska federacija je tako izključila lesne delavce iz svoje arede.

ČLOVEŠKI MEHANIZEM.

Človekove mehanične iznajdbe so komaj senca mehanizma, ki ga predstavlja njegovo telo. Kje na svetu je boljša senca kot je srce? Steherno uro naredi 4230 udarcev in nasos 15 galon. V povprečnem življenju človeka je neprenehoma na delu 600.000 ur, udari 2.500.000.000 krat in nasos devet milijonov galon krvi. Danes se nimamo telegrafskega mehanizma, ki se bi mogel primerjati z našim živim sistemom; nimamo brezžičnega aparata kakršni: glasovnik in uho; nimamo tako perfekte kamere za kinoslike ali kakršnekoli druge kamere kot je človeško oko, niti tako žudovite identifikacijske naprave kot so pluća, nos in koža.

Vojna s tihotapci v gorovju.

Bristol, Tenn. — V gorovju, ki se razprostira od Cumberlandov v Kentuckyju do Smokiejev v Severni Karolini so se pred uvedbo prohibicije kuhali tihotapsko žganje. Nešteto krat so preje colinski uradniki prodili v to gorovje, razdri naprave za kuhanje žganja in uničili kotle, toda kuhanja niso zatrli. Vršile so se bitke med gorjanci in colinskimi uradniki, v katerih so večasi zmagovali gorjanci, večasi pa uradniki. Dostikrat so mislili, da so tihotapstvo popolnoma zatrli, a komaj so colinski uradniki zapustili gorovje, je cvetelo kuhanje kot preje. Marširali gorjanci in colinski uradnik je padel v teh bojih pred uvedenjem prohibicije.

Širša ameriška javnost je malo izvedela o teh bojih med tihotapci in colinskimi uradniki v gorovju. Vesti v časnikih so le povedale, da sta bila eden ali dva gorjance ubita v boju s colinskimi uradniki, ki so zasledovali tihotapske žganjake, večasi so pa bili ubiti colinski uradniki. Detaljov o teh bojih niso prinali velikomestni časniki, kajti taki boji so bili skoraj vsakdanja prikasen.

Moliti niso poznali gorjanci, pa tudi colinarji niso priznali. Kdor je preje opazil svojega nasprotnika, je streljal, če razgovor ni prišlo pred bitko. Včasih so se tihotapci naprtačkovano umaknili in ko so colinarji zasledili mesto, ki so ga branili gorjanci, niso našli drugega kot prazne naboj. Gorjanci so s sabo odneali priprave za kuhanje žganja in so izginili po skrivnih gorskih stezah, ki so bile znane le njim.

Gorjanci so živeli v prepričanju, da nikogar nič ne briga, kaj delajo iz koruze in rži. Ta tradicija se je obdržala med njimi, ko je bila uveljavljena prohibicija. Gorjanci so hitro spoznali, da je zanje prišel šele čas šetve s uvedenjem prohibicije. Tihotapsko žganje je šlo po poskočilo v eni. Ljudje, ki so bili siromašni, so se kmalu nahajali v dobrih gornih razmerah. Žganje so prevažali v dobrih avtomobilih v bližnja mesta in od tukaj je romalo v severne države. Za dobro tihotapsko žganje so se našli vedno kupci, ki so bili pripravljeni plačati dobro ceno. Če bi kdo te gorjance vprašal po uvedbi prohibicije, ako so za odpravo prohibicije, bi na glas izjavili, da so za prohibicijo. Prohibicija je šele prinesla blagostanje v njih siromašne gorske domove.

Seveda ni kuhanje žganja ostalo prikrito. Mesto colinskih uradnikov so pričeli prihajati v gorovje prohibicijonistični uradniki, da odpravijo tihotapsko kuhanje žganja. Parkrat so že poročali javnosti, da je tihotapsko kuhanje žganja zatrli, ali po vsakem takem zatrdilu je zopet oživelo znova.

Bitke v gorovju so bile vedno bolj vroče. Prohibicijonistični uradniki so se celo posluževali letal, da izlede kotle za kuhanje žganja. Precej kotlov so odkrili, najbrž pa niso odkrili vseh. In četudi bi danes pobrali gorjancem vse kotle za kuhanje žganja, bi se gorjanci kmalu preskrbeli s novimi. Lahko se reče, da je tem gorjancem prešlo kuhanje žganja v meso in kri. Žganje je kahal praded, kahal ga je ded, kahal ga je oče in kuha ga zopet sin. Tihotapsko kuhanje žganja je postalo v gorovju železna arajca.

Zdej zopet poročajo, da so prohibicijonistični uradniki zatrli kuhanje žganja v gorovju. Ljudje, ki poznajo razmere v gorovju, se smejejo takim izjavam. V gorovju so skrivne steze, ki jih ne pozna nihče drugi kot domačin. Nekatera skrivnišča pa niso znana niti vsem domačinom. Ko se umaknejo prohibicijonistični uradniki iz gorovja, bo zopet oživela tihotapska obrt. Zatrti kuhanje žganja v gorovju, pomeni imeti vedno stalno armado prohibicijonističnih uradnikov v gorovju. Vzdrževanje take armade pa stane denar. Bil je prirejen vpad v gorovje. Zaplenili so nekaj kotlov za kuhanje žganja in aretirali nekaj gorjancev. To se je zgodilo že večkrat pred zadnjim vpadom v gorovje in se zgodi večkrat po njem. Gorjanci bodo kuhali žganje, dokler dobe kupee, ki so pripravljene po visoki ceni plačati tihotapske produkte. Ako bi ne bilo kupee za tihotapsko žganje, bi bilo kuhanje žganja v gorovju še zdaj omejeno, ako ne odpravljeno. Pospeševalci tihotapskega kuhanja žganja niso gorjanci, ampak tisti ljudje, ki

kupujejo žganje od njih. Vojna proti tihotapckemu kuhanju žganja v tem gorovju je podobna boju proti minom na sape, dokler se najdejo odjemalci tega blaga. Za gorjance je prohibicija zlat rudnik, dokler lahko s velikim dobičkom prodajo svoje tihotapske produkte.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, znancom in prijateljem žalostno vest, da je moj najdražji ljubljani soprogo



VINCENZO BERILIG

za vedno zaspal, po šest tedenski mučni bolezni v bolnišnici v Frontenac, Kas., dne 2. julija 1922 v starosti 45 let. Pogreb se je vršil ob veliki vdeležbi spremljevalcev iz hiše žalosti dne 5. julija, t. l. na pokopališču v Frontenac, Kas. Pokojni je bil doma iz vasi Velenje na Stajerskem. Bil je član društva št. 72, S. N. P. J. Izkrena hvala članom društva za darovani venec in bratu predsedniku za gniljiv nagrobno govor v zadnji družestveni pozdrav od vseh članov. Hvala tudi Mr. John Dobravcu iz Franklina za darovani venec. Nadalje lepa hvala vsem sosedom za vestransko postrežbo in tolažbo. Hvala vsem, ki so ga obiskali ob njegovem mrtvaškem odrin in ga spremlili k zadnjem poitku. Tebi pa moj dragi in nepozabljeni soprogo želim, počivaj mirno v hladni ameriški zemlji. Tukaj zapuščam mene žalujočo soprogo, enega brata in eno sestro, v starem kraju pa brata in sestro. Žalujoča soproga: Agnes Berlig, Radley, Kans.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, znancom in prijateljem žalostno vest, da je kruta smrt pretrgala nit življenja mojemu nepozabljenemu soprogo

ANTON UDOVIČU.

Umrl je 26. jun. 1922 ob 6 uri zvečer v bolnici "General Wyoming Hospital" v Rock Springu, Wyo. Bolehal je 12 dni za boleznijo od pika klopa (Wood tick). Umrl je v najlepši moški dobi 31 let, rojen je bil v vasi Dolenje št. 10, pošta Jelšane, Primorsko. Pokopan je bil 1. julija na katoliškem pokopališču v Rock Springu.

Najtopleje se zahvaljujem vsem, ki so darovali krasne šopke. Posebno zahvalo izrekam Hildi in Jakobu Vardian, ki sta mi bila v veliko pomoč ob času žalosti. Isto tako tudi Karolini in Johnu Spens. Najlepša hvala društvu "Trdnjava" št. 10, S. N. P. J. v Rock Springu za krasni darovani venec, ter bratom predsedniku in tajniku društva za ves trud, ter članom društva, ki ste ga v tolikem številu spremlili na zadnji pot. Hvala vsem drugim, ki ste ga spremlili k zadnjemu poitku. V domovini zapuščam: očeta, mater, brata ter tri sestre.

Spavaj mirno v taji grudi! Žalujoči ostali: Mary Udovich, roj. Gržina, soproga.

V Rock Springu, 4. julija 1922.

Hitra potniška vožnja iz New Yorka v TRST (preko Napulja) s Ameriškim potniškim parnikom PHILADELPHIA

Mednarodno 15.000 ton.

Ploje Aug. 18 in Okt. 1. Parnik Philadelphia je en najhitrejših, večjih in izvrstno opremljenih parnikov med New Yorkom in sredozemskimi porovanja.

Prvi, drugi in tretji razred, izvrstne tretje razreda kabine s 2 in 4 prostori. Dosti vina pri vsakem obedu.

Za ceno in rezervacijo prijavit se pri domačnjem zastopniku ali pa pri JOHN J. DWYER, Gen. Agent, 15 Pearl St., New York. K. W. KEMP, Gen. Western Passenger Department, 14 N. Dearborn St., Chicago, Ill., ali pri lokalnih agentih.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calahar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 82, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jaka Zavortnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenkhar, Box 276, Bartherton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Elfr, Minn., John Terdelj, Box 161, Lawrence, Pa., John Gorlach, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Grass, Kans., na jugozapad, Max Mare, Box 168, Buhl, Minn., na severozapad, Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalts, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5808 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združiteni odbor:

Predsednik: Frank Ales, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Joško Oves, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Joe Skut, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6262 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR! — Korrespondence s gl. odborskimi, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanajajo na pošto gl. predsednika in naaslovi Predsedništva S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobse se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse priobito glase poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaltsu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je spodaj.

Vsi priobiti na gl. porotali odeski se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglašji, naročila in spleh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POSESTVO NA PRODAJ

v stari domovini Černomeljskem okraju, fara Dragut, vas Tandogora na Dolenjskem. Kateroga rojaka iz tega okraja ali drugih veselil dobra kmetija, naj se obrne osebno ali pa pismeno za vse podrobnosti do lastnika na naslov, Peter Stajer, Box 117, Thomas, W. Va. (Adv.)

EMIL KISS, bankir,
133 Second Ave.,
NEW YORK, N. Y.

ZASTOPNIŠTVO

Slovenske Banke D. D. Zagreb, Prva Hrvatska Strojarska, Zagreb, Francosko-Belgijske Banke, Beograd, in njih potnišnice v Jugoslaviji.

Izplačajo v gotovini AMERIŠKIM dolarjem v dinarjih in kronah vsakega kroga.

POTOM POSTE IN BRZOPISNO.

PRODAJAN SEPTENTRIONA VAS KRAJA.

VAM PREROKAN ROJAKI IS STANISLA KRAJA.

OBVLJAN VSE BANKE POSLE.

PREJEMAN DENAR NA VLOGE IN PLACUJE 4% OBRENT.

Pišite po ceni.

EMIL KISS, bankir,
133 Second Ave.,
NEW YORK, N. Y.

Veliko potnikov.

V STARI KRAJ ODHAJA

velika raketa. Ako ste tudi Vi namenjeni tja, tedaj najbodo storili, ako potujete skozi podpisane trdnice, ki je mogoče zaradi točne potrošnje in priprave od njih, ki so se potovali.

IZ STAREGA KRAJA

prilje po 1. juliju opet velja storiti novih priporočil. Ako hitite tudi Vi dobiti kako osebno, tedaj nam pišite po našljajne točkovne pojasnila.

PRI POSILJANJU DENARJA

se pred vsem valno tri stvari in sicer: hitrost, cena in varnost. Naša banka vam nudi vse tri. Poskusite se je torej vso, kadar pošiljate denar.

SLOVENSKO BANKO

ZAKRAJSEK & ČEŠARK

70 — 9th Ave.,
NEW YORK CITY.

IMPORTIRANE HARMONIKE

Novo vrsto, posebno močne, glasna godba, krasni izdelki.

Te harmonike so narejene iz dobrih materialov, so posebno tihotape, ki so najboljšje vrste in dobrega izdelka.

Dobri las, krasno izdelane, poseben močni, izvrstno dobri meh in vopali so obnavljani in obnavljani s krasnim, izrednim krasnim, svetlimi glasovi.

Harmonika No. 17 s 13 zvokovimi mehanizmi, 16 klavi, 4 lasti — Cena \$4.75.

Harmonika No. 15 s 10 zvokovimi mehanizmi, 10 klavi, 2 lasti — Cena \$4.50.

Napredna vrsta las in zvokov mehanizma, 16 klavi, 4 lasti — Cena \$4.75.

Harmonika No. 13 s 10 zvokovimi mehanizmi, 10 klavi, 2 lasti — Cena \$4.50.

Harmonika No. 11 s 10 zvokovimi mehanizmi, 10 klavi, 2 lasti — Cena \$4.50.

Harmonika No. 9 s 10 zvokovimi mehanizmi, 10 klavi, 2 lasti — Cena \$4.50.

Harmonika No. 7 s 10 zvokovimi mehanizmi, 10 klavi, 2 lasti — Cena \$4.50.

Harmonika No. 5 s 10 zvokovimi mehanizmi, 10 klavi, 2 lasti — Cena \$4.50.

Harmonika No. 3 s 10 zvokovimi mehanizmi, 10 klavi, 2 lasti — Cena \$4.50.

Harmonika No. 1 s 10 zvokovimi mehanizmi, 10 klavi, 2 lasti — Cena \$4.50.

UNION SALES COMPANY,
15 So. Desplaines Street, Chicago, Ill.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi: 20. pr. (Junija 20-22) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem davcom potekla naročnina. Ponovito je potrebno, da se vam ne ustavi list.

TAKTIKA IN OPOZICIJA V DELAVSKI ORGANIZACIJI.

Ni delavske organizacije, ki ni napravila taktične zmote v boju proti podjetništvu in onim, ki podpirajo privatne bizniške interese. Kadar pride do reševanja taktičnih vprašanj, sta podvrženi zmotam večina in manjšina, kajti malokdaj se dogodi, da je vse članstvo v organizaciji ene misli glede taktičnega vprašanja. Kadar se rešitev boja priporoča na dva načina, je prav zanesljivo ena stran v zmoti: večina ali manjšina, včasih pa tudi obe strani in bi mogoče šele tretja stran pogodila pravo taktično pot, ki jo je treba zavzeti napram delavskim nasprotnikom.

Taktične zmote je pa težko dognati, dokler ni boj končan. Vsaka stranka si je svesta, da ona priporoča pravo pot, ki vodi do zmage.

Na pr. neka država je sprejela zakon, ki škoduje delavstvu. Delavska organizacija je bila prešibka, da prepreči tak zakon, ali je pa bil zakon sprejet kar čez noč, še predno je bilo delavstvu mogoče organizirati uspešen odpor.

Delavstvo organizira takoj svoj odpor, da se zakon preklic, ko se zave nevarnosti, ki je zapadla za delavstvo v postavi. Delavci so edini v tem, da se organizira odpor in se dela za preklic postave, niso pa edini, kako naj se to stori. V delavski organizaciji se formirata večina in manjšina in vsaka se grupira okoli svojih voditeljev. Vsaka skupina zagovarja dosledno svojo pot in noče odnehati od nje.

Na veselje delavskih nasprotnikov, ako sta obe skupini trmoglavji, se zanese boj v organizacijo; pozabljena je skupna stvar proti skupnemu sovražniku, dokler se duhovi ne pomirijo, ali ena skupina ne odneha.

Boj v organizaciji se bije z veliko srditostjo, ki bi bil vreden boljše stvari. Vsaka skupina skuša dobiti večino zase in skupina, ki dobi večino, navadno diktira manjšini pogoje, ki so dostikrat zelo trdi. Tako narekovanje pogojev je bolj poglobi spor, ako nima manjšina voditeljev, ki jo zna voditi, da tak boj konča brez škode za delavstvo.

Večina hoče za vsako ceno ostati nezmotljiva. Manjšina dostikrat v nepremišljenosti podvzame korake, ki ne škodijo le večini v organizaciji, ampak so usodepolni včasih za vse delavstvo. Manjšina stori te korake, ker si prvič domišlja, da je nezmotljiva, drugič se noče vkloniti večini, tretjič smatra svoj poraz za ponižanje. To so faktorji, ki odločijo navadno, da je delavska fronta raztrgana, mesto da tvori nepredorno falango napram delavskim sovražnikom.

Opozicija je zdrava v vsaki organizaciji, ali opozicija mora biti pametna in ne sme škodovati nikdar delavskim interesom. Zaradi tega nastane vprašanje, kako daleč naj gre opozicija, da ne škodi delavskim interesom?

Predvsem ne sme iti nikdar tako daleč, da se organizacija loči v dve organizirani skupini, ki stojita druga drugi sovražno nasproti, mesto da se združita proti delavskemu sovražniku. Ako je manjšina ostala manjšina tudi na konvenciji, tedaj je velika zmeta, ako se ta manjšina hoče ločiti od večine in iti svojo pot. Kajti če se kaj takega zgodi, je prav zanesljivo najprej porazena manjšina, za njo pride pa na vrsto večina. Kapitalisti se v takem slučaju smejejo v pest, kajti delavci so z bojem v svojih vrstah razbili organizacijo, katere niso mogli oslabiti združeni naskoki kapitalistov in delo več desetletij je včasih uničeno, da je treba pričeti zopet znova organizirati.

Kaj naj torej manjšina stori, ako je prepričana, da je v pravem, a je vseeno izgubila bitko na konvenciji? Delati mora takoj, da pridobi večino na prihodnji konvenciji. Ali tega ne bo dosegla, ako prične razdvajati organizacijo, ampak zmago more le izvojevati s podučnim delom in smotreno in preudarno agitacijo. Ako ne dobi večine na prihodnji konvenciji, mora s takim delom nadaljevati, dokler ne dobi večine zase. Seveda je tako delo utrudljivo in zahteva potrpežljivost. Zaradi tega je pa potrebno, da ravno tisti delavci podučujejo svoje tovariše, ki se zavedajo, kako škodljivo je vsako rovanje in pocepljenje v organizaciji za delavstvo samo.

Oseba v delavski organizaciji ne smejo nikdar biti več kot celokupnost organizacije. Najžalostnejši pojav v Ameriki je ta v delavskih organizacijah, da nastanejo dostikrat spori v njih vprav zaradi voditeljev. Res je, da nekateri delavski voditelji v ameriških delavskih organizacijah niso drugega kot coklja za delavsko gibanje. Ali dokler imajo ti voditelji večino za sabo v organizaciji, je

to dokaz, da večina v delavski organizaciji še ni spregledala, da je njih starokopitna taktika le na škodo delavstvu. Tudi tukaj velja, da je treba agitirati in delati v organizaciji, dokler večina ne pride do prepričanja, da take voditelje odslovi, ali da voditelji sami spoznajo, da duh časa zahteva popolnoma drugačno taktiko in da voditelji stare šole niso več sposobni voditi delavstva.

Vsako pocepljenje delavstva je le na škodo delavstva samega. Kdor dela za pocepljenje delavstva, izvrši največjo taktično napako. Kajti jasno je kot beli dan, če se bodo cepili organizirani delavci, da je nemogoče organizirati še neorganizirane tovariše. Cilj vsake delavske organizacije je, da združi vse delavce v eni industriji v eno organizacijo, delavce vseh industrij pa zopet v skupni centralni organizaciji. Stavkokaštvo ne more preje izginiti, dokler ni delavstvo prežeto z mislijo, da če se enemu delavcu stori krivica, se je krivica storila vsemu delavstvu. Ta misel se pa ne more preje dobro vkoreniniti med delavstvom, dokler se delavstvo bojuje med seboj, mesto da se strne v skupno fronto proti svojemu sovražniku.

Kdor dela za slogo med delavstvom, za skupno fronto proti posedujočemu razredu, za stvarno popravljanje taktičnih napak, dela v resnici za osvoboditev delavstva izpod kapitalistične sužnosti, ne glede na to, kaj nepremišljeni kritiki govore.

McCumberjev poraz v Severni Dakoti.

Farmarji v Severni Dakoti so spregovorili, ko so pri primarnih volitvah porazili starogardnika in senatorja McCumberja. Povedali so, da ne marajo takih prijateljev, ki se ogrevajo za nabverzizem. Njih glasovi, oddani proti McCumberju govore, da farmarji ne verjamejo, da bo colinski tarif koristil njim, pa se naj še tako visoka colnina naloti na poljske pridelke. Kadar pride jesen, ne določijo cene produktom farmarji, ampak to delo opravijo bankirji, ki niso nikdar s plugom preobrili ene brazde, niso sejaši, šeli mlitli in pospravljali pridelkov s polja domov v kašče. V jeseni je cena za poljske produkte niska, ko zapuste farmo, a ko pridejo na trg, cena poskoči za več kot sto odstotkov. Razna skupinje, ki jih imajo farmarji za svoje, so jih prepričali, da tudi najvišji colninski tarif na poljske pridelke ne pomnoži njih dohodkov, dokler je njih usoda odvisna od gospode v Wall Streetu, katere diktatura v gospodarstvu odločuje povsod.

To spoznanje je pripomoglo do poraza senatorja McCumberja. Ali med senatorji ni starogardnik samo McCumber. Tam je še Kellog iz Minnesote in drugi.

Spoznanje med farmarji se mora razširiti tudi v druge države in tudi drugje morajo biti poraženi starogardniki, ako šele farmarji, da pride do konstruktivne zakonodaje. Kolikor prej bodo starogardniki obelžali kot politični mlitli na volišču, toliko prej napoči nova doba v gospodarstvu. V jeseni so volitve. Nekaterim starogardnikom se je posrežilo zvesti skozi in priti na glasovnico. Farmarji se naj zaradi tega spomnijo, da bodo najbolj zadeli staro gardo v republikanski stranki, ako bodo glasovali za socialistične kandidate. Tega naj ne pozabijo, ko pojdejo na volišče.

Posledice verskega fanatizma.

Ameriški poročevalci v Belfastu, glavnem mestu separatne severne Irake, kjer vladajo protestanti, pošiljajo žalostne slike ovdanih razmer, ki so posledica verskih blodnj in verskega fanatizma. Dve besedi "kaos, narahlija" označujeta vsa polja v severni Iraki. Rezultat tega je, da se ljudje izseljujejo iz rodnega kraja. Več kot 5000 irskih protestantov je odšlo v Ameriko v prvi polovici tega leta.

Begunci s severa in z zapada prihajajo dnevno v Belfast in od tam potujejo v Ameriko, Anglijo ali na Škotsko in celo v Avstralijo. Vsi begunci pripovedujejo eno povest in navajajo ene in iste razloge za beg iz domovine: Katoliški sinfajnovci so nas izgnali s bombami, požgali so naše hiše in se polastili našega imetja. Tako se godi Ulstercem v takozvanih protestantskih otokih, ki se nahajajo v katoliških okoljih ob meji Ulsterja. Če pa greš na južno stran, dobiš zopet begunce iz katoliških otokov, ki so ravno tako pregnani od protestantov, kjer so v večini. Najnižji fanatizem je torej na obeh straneh in protestanti ne katoličani ne zaslužijo v tem oziru nobenih simpatij.

Nezaslišano verako sovražstvo prevladuje v vseh šestih okrajih severne Irake, ki se zove Ulster. Krvna osveta med katoličani in protestanti traja že leta. Gorje katoličkim Ircem, ki so obdani od večine protestantov, in zopet gorje protestantom, ki bivajo v katoliških občinah. Toliko časa se vlečejo boji na kroglo in noči dokler ni ena ali druga skupina popolnoma uničena — navadno pa so pobiti moške obeh strank in ostanejo le žene in otroci, predno je konec boja.

Neki poročevalec javlja: "Človeško življenje nima več nobene vrednosti. Protestantovski kmetje, ki žive v katoliških distriktih ob meji, so v neprestani smrtni nevarnosti. Toliko časa so terorizirani s prejemanjem obvestil, da morajo iti do tega in tega dne, ako ne, da jim bo "izpuščena kri", dokler ne puste vsega skupaj in pobegnejo s družinami in z imetjem, kar ga morejo nositi na hrbtnu. Ako prezo grožnje, prileti vsak čas krogla izza drevesa ali grma, ki jim konča življenje ali jim pa zgori hiša nad glavami. V mnogih slučajih so katoličani izkopali grob pred hišo protestanta in mu povedali, da bo tam ležal, ako ne zapusti vasi pred prihodnjim jutrom. Razume se, da protestant ne čaka niti minute.

Niš bolje ni v protestantskih distriktih z edino razliko, da tu so zamenjane vloge in bežati ali umreti morajo katoliški kmetje. Ako kmet vidi na durih svoje koče s kredo narisan križ in včasih še obris mrtvaške glave z napisom "K vragu s papežem", ki je bil narejen ponoči, tedaj ve, da mora zapustiti kraj in hitro. — Ulster Pilot v Belfastu je središču katoliškega otočka v protestantskem morju. Tam stoji cerkev Sv. Jožefa in župnik Murphy je povedal poročevalcu, da so protestanti iztrebili že pol njegove fare. Pred enim letom je imel 3000 faranov, danes jih ima še 1500; vsi drugi so bili pregnani. Okrog 450 katoličanov je pobegnilo, ko so jim požgali hiše, dočim je bilo 42 ubitih." Take so posledice bestialnega verskega fanatizma, ki ga vzgaja in podpihujejo bigotje in fanatiki Kazimirjevega kalibra.

Kolonizacija Mehike se hitro razvija.

Vanjo prihajajo razni narodi in plemena.

Mehika, Meh. — Kolonizacija Mehike se tako hitro razvija, da ta hitri razvoj le tisti pojmi, ki biva v Mehiki že izza časa Diazovega režima. Vanjo prihajajo razni narodi. Med njimi so Italijani, Ogrji, Nemci, razne verske sekte iz Kanade in Združenih držav, in zamorel tudi ne manjkajo.

Poljedelstvu se najbolj posvečajo Nemci, Holanđi in Svicarji. Pa tudi Italijani se naseljujejo na kmetijah. V Mehiki je še veliko izredno rodovitne in neobdelane zemlje, ki potrebuje le pridne roke, da jo obdelujejo.

Predsednik Obregon je pooblastil naseljeniške komisarje na severni meji tudi kot agente za kolonizacijo dežele. Ti nadzorniki imajo oblast, da dovolijo izseljenikom, ki prihajajo, da se naselijo na farmah, da so prosti colnine na obloke, orodje in druge blago, ki ga imajo s sabo. Dovolili bodo lahko, da se taki izseljeniki vozijo zastoj v drugem razredu po mehiških železnicah, od svoje

prtljage in tovara bodo pa plačali le polovico od navadne voznine. Mehikanci niso naklonjeni naseljevanju zamorcev v Mehiki. To se je pokazalo, ko so hoteli nekateri podjetniki v Chicagu izseliti petdeset tisoč zamorcev v Mehiko, da se naselijo v vročih krajih, da tam nasade bombaže. Mehikanci so protestirali proti temu načrtu. Ko so promotorji tega načrta spoznali, da s protesti ne opravijo ničesar pri mehiški vladi, so se odločili, da naselijo zamorce v Braziliji. Tam se bodo zamorec pešali s kavinski nasadi, mesto da sade bombaže.

Mehika je vsem izseljenikom odprta in mnogo izseljenikov zdaj prihaja iz Evrope direktno v Mehiko, ker so zakoni za naseljevanje v Združene države zelo strogi. Mehika bo s temi izseljeniki veliko pridobila. Kajti med izseljeniki so dobre poljedelake, inženirake in rokodelske moči. S poljedelstvom se bo rasla tudi industrija tako silna, da bo mehiška industrija krila domače potrebe. Prav nič pretiranega ni, ako se reče, da bo v par desetletjih postala Mehika konkurentinja Združenih držav na industrijskem polju, kajti naravna bogastva Mehike so neizmerna in na mnogih krajih niso niti še načeta. V Mehiki ni samo olje, ampak dežela ima tudi bogate rudniške plasti.

Pismo iz Rusije.

(Anise, korespondentka Feder. Pressa.)

Moskva, Sovjetska Rusija. — Volgaške province javljajo v svojem poročilu centralnemu izvrševalnemu odboru, da seme, ki je bilo posojano pred enim letom, je šele zdaj pognalo v nekaterih krajih. To je nadaljni dokaz o strahovitosti suše v lanekem letu, ki je celo preprečila kalitev semena. Kaj bo iz tega semena, se še ne ve. Kmetje pa vidijo v tem pojavu čudež in se s velikim upanjem vračajo iz mest in drugih krajev, kamor so bili pobegnili, nazaj v svoje rodne vasi.

Glavna kriza še ni končana. Komitej dr. Nansena domneva, da umrje še milijon oseb pred število in ljudje bodo hudo trpeli na podhranjenosti in celo prihodnje leto. Pomankanje živine in kmetijskih delovnih moči za letošnjo setev bo nedvomno poustilo veliko polje neobdelanega pri jesenski setvi.

Toda Volga ne bo izbrisana kot žitnica Evrope kakor so se mnogi bali lansko simo. Prenešla je strahanski udarec, ko sta glad in bolezen pomorila okrog dva milijona prebivalcev, in bo okrevala. To pomeni, da Rusiji se ni treba umikati dalje; skrajna koncesije v Haagu niso potrebne.

Skoro leto dni je Rusija ležala korak za korakom, prisiljena na teške kompromise in koncesije, da reši golo življenje svojih državljanov. Pred nekaj tedni je Lenin naznanil, da umikanje je zdaj konec. Znamenja tega se še vidijo v Moskvi. Delavci niso več pri volji dovoliti vstop v Rusijo tujim kapitalistom s namenom, da si "ogledajo razmere".

Želja po trgovini in inozemskem kapitalu še živi, toda Rusi ne marajo trgovinskih in industrijskih koncesij s vsakomur. Podjetnikom, ki res hočejo pomagati Rusiji, so še vedno odprte dobičkonosne koncesije. Pred nekaj dnevi je sovjetska vlada sklenila pogodbo z veliko angleško stavbinako družbo, katere bo prezidala in popravila podiračoe se hiše v Moskvi in Petrogradu. Družba bo nekaj let pobirala najemnino od hiš in potem pripadejo hiše sovjeto.

Velikanski projekti za namakanje sveta ob Volgi — kar ima preprečiti bodoče katastrofe suše — čakajo kapitala. Rudarske, gozdarske in tovarniške koncesije predstavljajo ne le denar za tujce, marveč tudi potrebščine in napredek Rusije. Rusija ne bo preplačala teh koncesij, ker ve, da jih lahko odda. Letošnji pridelki na polju so bogati in vrhuteča ima sovjetska vlada pogodbo z Nemčijo. V skrajni sili gre Rusija lahko sama dalje brez zunanje pomoči. V tem slučaju pojde seveda počasi, toda pojde.

Pomožni zdravstveni komisar mi je dejal, ko sem bila v Minaku: "Lansko jesen je bil klic povsod: Nazaj, nazaj! — Umikali smo se na vse strani in znižavali naše konstruktivne moči na dno in levo; posegli smo celo tja, kjer je znižanje in popuščanje pomenilo smrt. Ampak letošnji spomlad je prišel klic: Naprej! — Mlada generacija mora biti močna in naše delo je spet upolno. Zdaj ne

Meteoriti.

Zakaj so železnice na svetni Mar zato, da prevažajo ljudi in blago?

Ne, dragi Miha! To si samo domišljujemo. Velika prevara. Kdor misli, da so železnice zato tukaj, da prevažajo ljudi in blago, je nevaren človek.

Z železnicami je tako kakor s premogom v zemlji: oboje so naredili kapitalisti, zato je vse njihovo in samo zaradi njih.

Bogaboječji Irci gredo najprej k maki, potem si nababjejo puško in se gredo streljati. Ko se dovolj nastreljajo, gredo tisti, ki so slučajno še živi, zopet v cerkev...

Vladni železniški odbor je lepa spaka. Najprej utrga delavcem mezdo, in ko se delavci branijo znižane mezde, jih postavi "izven zakona". Delavci imajo prav, ko so postavili odbor izven zakona. Isto bi bilo treba narediti tudi s starima strankama kapitalizma.

Nekdo, ki je imel čas, je izračunal, da je ruska sovjetska vlada padla ravno 473-krat v — kolonah ameriškega časopisa v zadnjih pet letih. In kolikokrat še pade v prihodnjih deset letih!

Kakor se čuje, bo vogelni kamen romal v Joliet, kjer je več stislev in oboževalcev kamena. In da ni več malikovalstva! Vse, vse obkrožuje, blagoslovajo in molijo, vse od kamnov in lesa do srebrnih dolarjev!

Trgovina s inozemstvom dobro napreduje. Uvoz se je precej povečal odkar romamo hrbtnepsko v "normalnost". Na primer iz Evrope smo dobili zadnje čase precejšnjo zalogo mumij. Mrtve mumije iz Egipta bodo počivale v Fildovem muzeju, žive mumije iz kranjskih kloštrov bodo pa marionetirale v frančiškanskem muzejku v bližini "Makormika".

Haslika konferenca potuje po dobrih starih potih. Lloyd George namreč še živi in zato bo vse spadle — na glavo.

Z linčarske fronte: Zadnji teden sta bila linčana dva zamorec in neki človek...

V Jugoslaviji gre vse po starem, čast in hvala svetemu Savi. Ženijo se in pijejo dolgoce.

Enkrat prihodnjo zimo bodo brezbrilni ljudje, ki si danes vrtakajo: "Za nami veselji potop" — izvedeli, da je bila poletni velika stavka rudarjev. Izvedeli bodo — in prokleto bodo vedeli — šele po volitvah. Zdaj nočejo nič vedeti o stavki; ali pa mogoče mislijo, da je piknik.

Kaj je vse smešno? Smešno je, če kdo pravi, da je riba konj. Smešno je tudi, če se kdo pohvali, da je kupil par čevljev za tri dolarje in ne ve, da so podplatili iz papirja. Dalje je smešno, če reče prezident, da ima vsakdo pravico do dela, ko pa vsak delavec ve, da mora vsi mesece in mesece prositi in čakati nanj, a še ga ne dobi.

Smešno je, kadar kapitalistični listi nazivajo stavkokaže delavce, delavce pa mob (drhal).

Smešno je, kar pišejo nekateri starokrajški listi, da je kralj Aleksander kmet.

Še bolj smešno je, kar piše neki pometač-urednik, da človek, ki noši "lepo" kršćansko ime, ne bi smel kritizirati religije — kakor da si ljudje sami izbirajo svoja imena ob rojstvu!

Najbolj smešno pa je, če trdi listič, ki ga izdajajo frančiškanski trojci in ki se tiska v skebski tiskarni, da je delavski list.

"To mora biti zadnja premo-garska stavka", kriče hlapeci de-narne močnje. O zadnjem znižanju mezde pa molče kot ščuke.

K. T. B.
sipljemo več v prepad brez dna v svrhu, da si ohranimo golo življenje; zdaj gradimo zdravo generacijo za našo bodočnost."

To je razlog, da so evropske države našle Rusijo v Haagu pripravljeno za trgovino, splošno razoroženje in željno kreditov s namenom, da posveti vse svoje energije rekonstrukciji — ali niso je našle pripravljene na skrajne koncesije in kapitulacijo.

Slovenski delavec, ki hoče izvedeti vse zanesljive delavske vesti, mora redno čitati dnevnik "Prosveta".

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Kemaha, Wis. — Naša dična S. N. P. J. šteje 463 društev, kar je gotovo lepo število. In med tem velikim številom društev, mislim, da ne eksistira društvo, kjer bi bilo ravno tako vpeljano kakor je pri nas, da bi lahko ena ali pa dve članici ukazovali društvu, kaj sme in kaj ne sme biti. Društvo šteje 80 članov in članice, kar je gotovo dovolj za to malo naselbino. Skoraj neverjetno ali resnično je, da se vse to članstvo pokori povelju onih članic.

Minuli sta dve leti, odkar se nisem oglasil in bi se ne bil, ker je bil red in ker sem se držal navodil sobrata gl. predsednika. To izvajanje članstva pa presega vse meje, zato naj pride malo v javnost. Res je bil red pri društvu, kakaj imeli smo odbor, ki je bil v resnici zmožen in kos svoji nalogi. Imeli smo predsednika, da ne pozna strankarstva in ni delal ali dovolil, da bi imeli premožnejši predpravo. Bil je enak za vse. Zato tudi ni bilo varovak za kritike, on se je držal navodil. Zpomnil si je besede brata gl. predsednika. Tedaj se ni nihče oglasil in tako bi se ne bil sedaj, če bi se tako držal sedanjí predsednik. On pozna le premožnejši in pusti, da se dela razlika med članstvom, kar ni pravilno, ker plačati moramo vsi enako asecment. Prizadet sem tudi jaz in v celotnem vse članstvo s malo izjemo. Oglasim se tudi zato, da bo članstvo videlo, da nisem jaz izsival pred dvema letoma, temveč so bili oni, ki to delajo danes.

Kakor se je izrazil brat gl. predsednik, so celo afero napravili ženske, tako je v resnici tudi sedaj poleg tega pa še nekaj teh, ki jim ni bilo za drugo kot da se povzdignejo. Ne smejo misliti, da članstvo spi ter ne vidi, kaj se odigrava za zagrinjalom prav po klerikalnih vzorcih. Ne smete misliti, da je ostalo članstvo brez izobrazbe in je zatele-bano. Tudi med "maso" imamo inteligenco, ki je odkrita, se ne skriva po katoliških navadah ter je malo bolj izobražena kakor par članic.

Kako se dela za kulisami, naj bo v dokaz sledeči dogodek, ki pokaže, da bratstvo ne pride v poštev pač za sorodstvo in premoženje. Odkritost in bratstvo smo pokopali na prvi seji v januarju, 1922. Pokazuje se vedno bolj sunanji vpliv in ne bo dolgo, ko bo imel vsakdo prost vstop k sejam, samo da bo odličnih starišev, pa če bo član društva ali ne. Za to ne bomo vprašali.

Želeti je, da članstvo postane bolj pozorno in nastopi proti takemu početju ter pokaže, da ni brez vsake izobrazbe. Društvo je na seji dne 6/6. zaključilo, da priredi veseličo s igro. Ljudje se radi zabavajo, potrebni so razvedrila in igre so koristne za članstvo samo. Pri tej priliki pa bi se moralo delati kakor vedno prej in ne skrivaj. Dramatičnega društva seveda nimamo, ker smo na predni, pa smo se sami dali v javnost. Še ni dolgo, ko je bilo iz gl. urada objavljeno, da se pomaga članom, ki so zapostavili akosi krizo z asecmentom, in stavkujočim rudarjem. Iz naše naselbine je bil odgovor v Prosveti, naj pomagajo ona društva, ki toliko kričijo o naprednosti. Blamirali smo torej sami sebe, ker smo povedali, da nismo napredni.

Pri društvu smo po pravih vedno zaključevali, kdo bo v odboru, kar stoji tudi v zapisniku, kdo bo pri delu in kdo bo igral pri prireditvi. Vse je šlo od rok. Tako vem, da bi bil član predlagan, če pa slučajno ni bil na seji, se ga ni moglo upoštevati in predlog je bil zavrnjen. Tako je bilo tudi pri odbiranju igralcev, saj to je vendar pravilno, ker je stvar društvena, nikakor ne pa privatna. Recimo, da bi se veseliča ponesrečila kot se je že nekoč, da je nastal deficit. Ali bi potem pokrili izgubo oni, ki zaključujejo in mešetarijo privatno? Društvo bi trpelo kot je tačrat.

Nisem proti temu ali onemu, ali pravilno ni in proti ustavi, proti članstvu je, da se dela za sebo. Kar pomenijo se nekateri na svojo pest in izberejo privatno igranje. Seveda, če bi s čem takim prišli na dan pred igro, bi zadeli na odpor pri društvu, med katerim je dovolj članov, da so naobraženi in zmožni slovenskega jezika v zadostni meri. Ako bi nastopili tako pri društvu, to so si bili v svesti, bi ne mogli vsiliti noter nečlanov društvu in

spodletelo bi jim tako nastopanje v javnosti. Tako se jim je posrežilo storiti uslugo nekaterim nečlanom, ki imajo prednost.

V sredini številki Prosvete sem bral, da vabijo na veselico brate in sestre. Kaj je to? Za udeležbo jih poznate kot brate in sestre, drugod pa ne, temveč vsiljuje druge — nečlane. Ali se hočete naravnost norčevati iz nas? Ali vas je to naučil gospod župnik Sujer, ko vas je obiskaval na domovih?

Bratje in sestre, ne mislite, da so prizadeti društvo ali igralci, oni sami vedo, kdo so. Ne mislite, da je to moje maščevanje; gotovo ne. Ali to je še skrajna nepravica, ker ravno oni dan mi je rekel nek brat, da bi rad igral, pa se ga ni upoštevalo niti vprašalo. Ne pride v poštev, ker je revnega stanu. Zato vam hočem odkrito povedati, da nisem prav nič užaljen, ker bil sem vprašan, ako hočem igrati, ali jaz sem odklonil zato, ker sem vedel, da se bodo gotovo osebe protivile moji navzočnosti in prav dobro sem pogodil. Dotičnik, ki me je vprašal, je seveda hotel, da bi igral; ali glejte, oglasila se je članica, da ona ne igra, ker me ne more pozabiti zaradi minulega prekanja pred več leti. Vidite, kako je prav, da sem odklonil. To je bratstvo, zato naj se pusti veselje onim, ki pod milim nebom nimajo nič dela. Ako ne more pozabiti, ji ne zamerim, ali obžalujem jo, ker vem, da tudi spati ne more. Jaz pa spim kot klada, prav nič me ne muči njena jeza.

Drugi vzrok, da sem odklonil, je, ker ako bi jaz igral, vem, da ne bi bil pripravljen igrati drugim — nečlanom, pa naj bi bil kdorkoli. Ako hočejo delati in se izkazovati, naj pristopijo k društvu in ga podpirajo. Kdo drugi vzdržuje jedrno in društva kakor člani? Moči je dovolj med članstvom, samo priznati jih nečete iz tega ali onega vzroka. Zamerili so se vam prav po bratako. Ako bomo tako napredovali, bo slabo. Spomnite se besed, ki vam jih je polagal na srce gl. predsednik: Delajte pravilno, ne delajte različne med poedinci! Bodite pravilni do vsakega enako! Ne obdržujte privatnih sej, pri društvu je prostor za to. Obvestite članice, kaj se dela pri društvu in ne skrivajte pred brati in sestrami! Ne pomenjajte klerikalnih zavijanj ter ne sedajte na limonce drugeče mlaščim. Naša jednota je na zdravi in svobodnomiselnih podlagi, zato upoštevajte nje načela. Šele potem bo mogoče pravo bratstvo in sloga.

Apeliram na članstvo društva Ilirija, da se bolj zanima za društvene stvari in pripomore do pravičnega dela, ki bo v čast društvu in jednoti.

Z bratstvom pozdravom — Jože Presterl.

Zaščitno gibanje v Clevelandu.

Cleveland, Ohio. — Z ustanovitvijo zadrudne banke železniških strojevodij v tem mestu, katere posluje pod imenom: Brotherhood of Locomotive Engineers Co-operative National Bank, je zadobil to gibanje svojo velikansko oporo. Dasi so že preje obstojale različne narodne skupine, ki so imele svoje zadrudne prodajalne, je vendar še posebno to podjetje pokazalo, kako velike važnosti in dalekosežnega pomena za delavsko gibanje je zadrudništvo. Ta banka ki je pričela posloovati s kapitalom 650.000, je v enem letu in pol narasla na 15.000.000 kapitala, v tako kratkem času je to ogromen napredek. Pred nedavnim časom se je ustanovila: Cleveland District Co-operative League za pospeševanje kooperativnega gibanja in izobraževalnega dela. Dosedaj obstajajo sledeče zadrudne, katere delujejo na Rockdale principih (to je demokratična kontrola vseh stvari) en glas na člana ne glede količine delne posejude, glasovanje v vseh zadevah osebno in ne "by proxy", to je pooblastilo koga drugega). Inkorporirana sledeča imena: Cleveland Co-operative Tailors, 503 Superior Bldg., Co-operative Bakery, 2412 Scovill Ave., Slovenian Co-operative Company, s dvema prodajalnama grocerije in mesa, prva na 667 E. 152. cesti in druga na 16117 Waterloo Rd.; Workingmen's Co-operative Company, ki posluje že deset let 6 prodajaln grocerije in mesa, 3726 E. 131. ceste, 8611 Quincy Ave., 4381 W. 50. ceste, 5325 Fleet Ave., 11220 Buckeye Rd., 5122 Storer Ave. Obenem izdeluje klobase in okajeno meso. Vodstvo iste se nahaja v rokah čelike in slovaške narodnosti. Nadalje še obstaja prodajalna na 1195 E. 71. ceste, ki je bila svojočasno ustanovljena skozi soc. okrajno organizacijo, namreč

z grocerijo, sadjem in zelenjavo. Med zadnje, katere važnost bo morda igrala vodilno mesto tega gibanja, spada gotovo The City Co-operative Dairy, 9004 Woodland Ave., katere je ravno začetkom tega meseca začela s poslovanjem, to je z razvažanjem mleka.

Započelo se je to delo za zadrudno mlekarstvo za časa stavke mlekarov in razvažalcev pri Belle Vernon Co., katere je ena največjih v Ohiju. Ne bom pisal tu o stavki, čitali ste podrobnosti za časa, ko se je stavka vršila in v kateri je clevelandska policija pripomogla, da so bili delavci poraženi. Fakt je, da se je ideja za zadrudno mlekarstvo porodila v tej stavki, kot se je to zgodilo tudi v Minneapolisu, Minn. V tej akciji so rane stavarke tudi pripomogli organizatorji banke železniških strojevodij. Dobili so še organizatorja iz Minneapolisa, m. O. J. Arnesa, ki je pripomogel potem izkušnji, da je organizacija kljub slabim delavskim razmeram in brezposelnosti dobro napredovala. Inkorporiralo se je podjetje s podjetkom s \$25.000, po preteku par mesecev se je že uvidelo, da bi ta vsota za to mesto ne zadostovala, in zvišali so glavnic na \$100.000.

Delnice po \$10 so začeli razprodajati med strokovne unije in unije delavce in potem teh se je agitacija razširila po celotnem mestu, in koncem meseca maja je bilo s \$28.300 vplašanega na delnice. S tem gotovo še veliko manjka do določene vsote. Za želiti je, da slovenski delavci in odjemalci mleka postanejo oboje: delničarji in odjemalci tega tako važnega podjetja. V nedeljo 2. julija je bilo poslopje odprto za ogled občinstvu, dasi ni še vse urejeno, se je vendar lahko videlo, da je poslopje opremljeno s modernimi stroji, ki se rabijo za to obrt in da ima obstanek zasiguran.

Naj še podam tukaj nekaj števil o stroških za začetek te tako važne industrije v delavskih rokah. Društva tega podjetja je sedaj narasla na 1300. Zemljišče in poslopje je stalo 26.884; stroji in druga oprema 32.785; konji, vozovi in vprega \$5.462; pohištvo pisarne in drugo \$101.

To je poročilo le glavnih vsot, izvemeli kar se je rabilo v svrhu organiziranja podjetja. Sedaj, ko se je poslovanje pričelo, leži pač na nas delavcih samih, da bo uspešno. V tem podjetju so zastopane vse narodnosti in lahko postane vsakdo delničar in odjemalec. Čitatelji "Prosvete" so lahko čitali v eni zadnjih izdaj, kakšen velikanski uspeh in pomen ima zadrudna mlekarstva v Minneapolisu. Isto ima lahko tu v Clevelandu, kjer se lahko računa na 80.000 delavskih družin. Kdor se sanja za delavsko gibanje bo lahko zapovedal, kako velikega pomena je zadrudno gibanje in da v Evropi postaja vedno močnejše v vseh panogah življenjskih potrebščin izdelovanja in distribucije.

Pisatelj tega je sam delničar in se je vdeleževal sej in pripravljen sem, da je organizacija v pravih in duhu poštena in demokratična, in da bi si vsak delavec moral šteti za dolžnost podpirati zadrudna gibanja na vseh poljih. V tej deželi je šele pričetek, toda v nekaj letih se bo videlo tudi tukaj, da je to gibanje uspešno in velike koristi delavskemu razredu. In ko pride revolucija, katero bodo na pravih kapitalisti, ne radikalci, bodo delavske mase pripravljene vzeti novi sistem produkcije in distribucije v svoje roke in isto opravljati kolektivno v prid vseh, in ne samo v prid peščice kapitalistov, katerih moč je dandanes izkoriščati milijone in milijone proletarijata.

Rekonstrukcija, delno kapitalizem po svetovni vojni ne more opraviti, mora izvršiti delavstvo samo, in zadrudništvo je eno tistih sredstev, katerega namen je ublažiti socialno revolucijo v tem, da bo izvežbano v gospodarstvu industriji in drugih institucij.

Za Slovence v Clevelandu ostane še veliko polje na zadrudništvu; dasi ima Collinwood dve prodajalni, ni v glavni naselbini na St. Clair Ave., nobene. Ako že sami ne pričnemo, bi se vsaj filijalka collinwoodske lahko vstanovila, kar bi bilo vseeno. Potreba bi bilo le malo več zanimanja za stvar. Ako se je enkrat ponesrečilo, se s tem ne sme izgubiti poguma. Zadrudne skušnje se vedno lahko vporabijo in zmote popravijo. Voditelji collinwoodske prodajalne imajo pa po več letih tudi svoje skušnje, s katerimi nas lahko seznanijo. Ugodnosti za te vrste podjetja bi bile sedaj zopet bolj primerne kot za časa vojne in zadnje leto brezposelnosti. Dasi še ni stabilnosti v industriji in jo

morda tudi še dolgo ne bo, malo boljše gre vendarle s delom, in jesti tudi mora, ako prav človek ne dela. Zatorej bi morali biti uspešni. Tudi zadrudna restavracija bi morda ne bila fiansko. Če pomislimo, koliko je še vedno samcev, ki so navezani na restavracijo in opravila ter vrste ne bi stala tako velike vsote. Cena jedilom bi se pa le morda malo znižala, kar se sedaj skoraj še ni opazilo, dasi ravno so se cene na trgu za živila nekoliko znižale. Gotovo privlačno vsem slovenskim trgovcem in podjetnikom avoj obstanek in napredek, ravno tako imajo delavci pravico si izboljšati svoj položaj, kjer je mogoče. In ravno sedaj, ko se bo pričelo s gradbo Slov. nar. doma, bi se moralo društvo baviti tudi s tem vprašanjem, ko se bodo oddajali prostori na prečelu za trgovine, pisarne ali kar že bodi. Središče naselbine in glavnega prometa bi bilo jako ugodno za te vrste podjetja.

Gotovo se bo alikal odpor proti takim sugestijam ali početju; to je bilo še povsod, kjer so si delavci sami skušali izboljšati svoj položaj. Ampak tudi tu bi se lahko pronašlo, kako ogromno moč imajo lahko delavci, ako so solidarni in vztrajni, ne oziraje se na kritiko, ki pride od ljudi, katerim so delavci le toliko kolikor jih rabijo v lastno korist in blagostanje. — Joseph Jauch.

Great Falls, Mont. — Že dolgo ni bilo dopisa iz te naselbine in okolice, osiroma iz Tracyja in Stocketta, Mont. V bližnjih premo-gorjih v Stockettu je stavka. Poročila sta se rojaka gđ. Mary Stefaniš, stara 18 let s Adamom Sutejem, starim 26 let. Podala sta si roko in zavezala v zakonako življenje. Bilo srečno!

Ob ti priliki je bila izvrstna zabava in ni manjkalo okernih jedi ter ne potrebnega za suha grla. Ta ohoet" nam bo ostala v trajnem spominu.

Odhajam iz Butteja, Mont., in ob tej priliki se zahvaljujem prijateljem, s katerimi sem šel skupaj celih 17 let in smo bili vedno zvesti prijatelji. Teško sem se ločil s svojo družino od matere, bratov in sester ter od prijatelja Luka Dolca in njegove družine v Tracy, Mont. Tudi od prijatelja Onisa Pakja v Great Fallsu in njegove družine je bila teška ločitev. — Charles Lousen.

Adamson, Okla. — V tem času stavke so lahko vsakdo prepričali, kdo je stavkar in kdo ni. Stavkarji izgledajo precej rejeni kot kak kapitalisti, pogledjte pa one, ki bi bili radi še vedno sužnji kapitalistov, kako so oni trudni in mračni. Še med stavko garajo za podjetnike, ne da bi si vsi še za najeti se in odpočiti trudne kosti.

Leta 1902 sem bil v Gallupu, N. Mex., na stavki. Akoravno nisem bil še leto v Ameriki, sem se že zavedal, kako stalne imam zavzemati kot delavec. Dobro sem videl, kako so postopali s nami pred stavko — kakor s ubogo paro, pa ne s človekom. Po napovedi stavke so kompanijski pretepači šli po hišah priganjati ljudi na delo ali pa ven iz kempe. Nihče se ni odzval na delo, potem pa smo se izselili v bližnje mesto, da nismo več garali za "uboge" lenuhe. Ne rečem, da smo bili tedaj vsi eno. Tam v Somersetu mora pa biti prava lenuharska kompanija, ker v tem kritičnem času pusti ubogim rojakom delati. Dopisnik od tam se nič več ne oglasil, morda je preveč zaposlen s svojim "biznesom". Povsod ni enako: po enih krajih so zaposleni, drugod pa ne. Tu v Oklahomi ni drugega kot stodo-stotna stavka. Ravno tako se mi zdi, kakor bi obhajali god Franca Jofeja.

Pozdravljam vse zavedne stavkarje, podjetnikom poraz, najetjem pa malo šole in vesti v preteklih tednih. — Leo Puta.

White Valley, Pa. — V jeseni bodo zopet zelo važne volitve. Republikanci se že dolgo pripravljajo nanje, je zopet postavljajo delavski prijatelji kakor so navadno vselej samo ob volitvah, oglašajo se že z resolucijami in predlogi, ki bi bili res v korist delavstva, a ne bodo nikdar sprejeti, ono so namreč samo voda na stari mlin, ki pa se jim tudi že podira.

Če bi bilo ameriško delavstvo organizirano, bi jim lahko odgovorili: pojdit se solit republikanci, že dolgo ste v sedlu in še nič koristnega niste naredili za nas, delavce. Vas ne maramo več, izvolili bomo svoje zastopnike itd. Prepričan sem, da jih bodo nekaj zopet premotili, kajti denarno močnajo imajo veliko in ta

ke, ki akačejo a tabora v tabor, i-majo že na svoji strani. Ne bodo pa dobili na svojo stran trezno misleče mase, ki je vedno večja, le škoda, če ni organizirana.

Sedaj je še čas, da se malo pripravimo, strnemo naše moči skupaj in se organiziramo v socialistični stranki, ki je danes edina prava delavska stranka v Ameriki, da reprezentira največ delavskega aloja in to nam tudi daje upanje, da bo nekega dne postala tudi ona masa aktivna. Že več delavcev v tej okolici se je izrazilo, da hočejo postati aktivni člani socialistične stranke, zato jih tem potom sklicujem na skupni sestanek v nedeljo dne 23. julija ob dveh popoldan v White Valley, Pa., v Slovensko dvorano. Na tem sestanku bo nastopilo več govornikov v angleškem kakor tudi v slovenskem jeziku, ki jih bo poslal Westmoreland county organizacija socialistične stranke. Namen tega sestanka je, da se organizira socialistični klub, v katerega naj bi bila dana prilika delavcem vseh narodnosti, da lahko pristopijo.

Bratje delavci v Exportu, White Valleyju, Delmontu in drugih bližnjih naselbinah, vai, ki želite, da bi se delavstvo kdaj rešilo izpod kapitalističnega sužnjati, pridite in se udeležite sestanka. Povejte tudi delavcem drugih narodnosti, da se udeležijo. Pridite vsi, tudi tisti, ki dvomite o socializmu, da li je na pravem potu in vam je na tem, da izveste, kaj je socializem, kaj vse zahteva. Vse to boste slišali iz delavskih ust.

Znano mi je, da je veliko delavcev, ki hočejo glasovati za socialiste ob času volitev. Nekateri, ko vidijo, da socialistična kandidatska lista ni popolna, sploh da ni na tiketu kandidatov socialistične stranke, se že jemajo na stranko, kakaj ne postavijo kandidatov za vse urade. Zaupanje imajo v stranko, ne vedo pa, da brez njih aktivnosti tudi stranka ne more biti popolna. Socializem je sam na sebi le beseda, brez vsake moči, kadar pa postanejo delavci, njega člani v njem aktivni in imajo moč po številu, tedaj se dobi moč. Čim več je aktivnega članstva, močnejši je klub in močnejša stranka. Ko bomo val delavci v njem organizirani, to je, da bo imel vsak volilni okraj svoj socialistični klub, takrat bodo tudi socialistični kandidati na tiketu za vse urade.

Vsi socialistični klubi v obli-nah tvorijo county organizacije socialistične stranke, county organizacije tvorijo državne itd. Kakor obdržujejo vsi klubi mesečne seje in stavijo kandidate za občinske urade, tako tudi okrajne in državne organizacije obdržujejo konference in seje ter imenujejo ob času volitev kandidate v okrajne in državne urade. Vse se ima vršiti harmoničnim potom in zato so seveda prva podoba socialistični klubi. Klub lahko imenuje pasnika na dan volitev, da prisostvuje štetju glasov in je lahko priča, da stranka ni goljufana za glasove.

Za vse to pa je treba delavcem, da smo organizirani in tisti delavci, ki se jeze ob času volitev na stranko, naj postanejo aktivni člani stranke. Potem bodo lahko glasovali za kandidate iz svojih vrst. Zatorej delavci vai na shod dne 23. julija. — Joseph Brita.

S pota. — V časih vročine smo, ko pogosto grom in blisk gospodarita na nebu, živgata po oblakih in tu pa tam udarita na zemljo, neglede na to, kaka škoda bo s tem povzročena. Kar je zadeto od strele, gotovo umrje, če ne prej pa pozneje. Tako je gospodovala strela na nebu 1. julija nad Yukonom, Pa. Trččilo je tudi na zemljo in ubilo mlado deklico ter zažgalo hlev ubogemu delavcu. Grom je naznanjal svoj zločin kot v svarilo, da nima nikdo za protestirati proti naravi. Tudi oni, ki je bil prizadet, ni stal ter gledal, hitro je pobral štev strela in jo odnesel v sobo, v zadovoljstvu, da je on sam ostal pri življenju, ko je ravno privezal kravo, a je ni privezal. Močan sunek mu tega ni dovolil, kar je tudi sreča, sicer bi morda že krava zgorela.

To je gotovo hud udarec za ubogega delavca, stavkujočega že nad tri mesece. Pri vsem tem mu strela ubije otroka in vpepli del pohištva. Prizadeti je rodom Italijan.

Dasiravno sem na potovanju, čitam Prosveto in omeniti moram, da mi nekateri dopisi dopadejo, drugi pa zopet ne. Dopisniki bi morali vedno pisati resnična poročila, ne kakih pretiranih stvari, kot se dogaja sedaj pogosto. Danes ni čas za blufanje, zato

svetujem dopisnikom, da pišejo resnice, spodaj pa naj se podpisajo s polnim imenom, da ne bo kdo drugi po nedolžnem obsojen, da je pisal neresničen dopis iz naselbine in kritiziral čez to in ono. Vsakogar je torej dolžnost, če hoče pisati dopis, da se pod njegaj tudi podpisje. S tem boste najbolj dokazali, da ste pisali resnico in lahko odgovorite komur dopis ne ugaia. Na ta način bo prenehala kritika po listih, kar je najbolj želiti.

Čital sem dopis iz Piteairna, Pa. v št. 142, v katerem se dopisnik zagovarja, ker se vedno opraviča delo v premogorju. Stavkarjem iz arca želi akorajne zmage, da bi dobili kar zahtevajo, s svojim delom pa dokazuje, da želi, da bi bili poraženi. In to šelje vsi tisti, ki danes opravljajo delo kot premogarji in daljšajo stavko. To ne bo trajalo dolgo, čeravno se vi nočete pridružiti nam. Čas prihaja, ko se boste še bridko kesali, ker se niste hoteli organizirati sedaj, ko je bil čas zato. Dopisnik se zagovarja, da mu kraj dopada, kar je tudi verjetno. Divjaki živijo po hostah, civilizirani ljudje pa rajše pridejo na dan in se organizirajo. Tudi on bi storil tako in se organiziral v U. M. W. of A., če bi mu bilo kaj za napredek. S tem bi si pridobil vsaj častno ime.

Želeti je, da se pridružite tudi vi stavki, za kar je še skrajni čas, da si izbristete madež, kateri se prime vsakogar, ki opravlja delo, doim njegovi sodelavci gre do na stavko. Če ne boste prenehali s delom, boste ostali kakor vedni romarji. Nikjer ne boste imeli politika in tudi Sibirijski ali akaloviti Kras ne bosta imela politika za vas. Vsakdo bo vedel o vas povedati, kje ste bili med stavko.

Stavka še precej mirno poteka govoad, potrpečljivost stavkarjev je velika. Treba pa je, da bodo pričeli delati še bolj aktivno, ako bomo samo gledali in drug drugemu tarnali, ne bomo nikamor prišli. Priporočljivo bi bilo, da bi tudi mi proti najetelem postavili agente na glavnih postajah kakor so Pittsburgh, Greensburg in Johnstown, Pa., odkoder jih namreč pride največ. Na postaji lahko takoj opoznaš, kaj je ta ali oni človek, ali je na pravi poti ali ni. Zato bi na bilo tako teško odvrnati takih ljudi, da bi ne šli dalje. Tudi meni se je že posrečilo odvrniti jih, da niso nadaljevali slabega pota. — Jernej Kokalj.

Maple Ridge, Pa. — Ker se nihče ne oglasil iz te naselbine, bom jaz malo opisal razmere pri nas, čeprav mi ne gre pisme kaj prida od rok. — Stavkamo stoodstotno od 15. aprila naprej in stavka sama mirno poteka. Čuvajev imamo dovolj, pa se nam ni treba bati. Naselbino so nam razsvetlili kakor kaka mesto, tako, da pridne lenice lahko sveder kar na "porih" plestejo šipke in opravljajo druga ročna dela. Kakih 10 najetešev imamo, ki pa jih nikakor ne moremo spraviti v naše vrste. Žal, da sta med njimi tudi dva Slovenci, ki nikakor ne moreta prenehati s delom. Pred petimi leti sta počenjala ravnotako in jima je nekako šlo za lo, kri opravljanje takega dela. Govoril sem s enim in mu prigovarjal, naj pusti delo, pa kaj mi je odgovoril — da on in njegova Mleka ne bosta jedla solate in pila črne kave, kakor to delamo mi, stavkarji. V starem kraju je pravila, da je še koprive jedla v vojskinem času, v Ameriki pa ji solate ne gre več. Omenjeni rojak celo hodi po hišah in nagovarja ljudi, da bi šli delat, ker stavkati, on pravi, da je neumnost. Tako sta mi povedala dva rojaka, stanujoča kako miljo odtod.

Od tu jih je nekdo šel nagovarjati, da bi se podala na delo, pa jo je moral hitro odkuriti iz hiše. Rojaki, pazite se pred takimi ljudmi, ki vas pridejo nagovarjati. Vrata jim pokazite. Oni prejmejo dobro plačo za to, da vas nagovarjajo, zato ne verjemite njihovim zapeljivim besedam.

Stavkarji, stojmo trdno pri naših zahtevah in podjetniki se bodo morali podati. Kmalu bomo lahko pokazali tistim, ki sedaj delajo, kje je njihov prostor po stavki. Nočemo v svojih vrstah takih ljudi, zato pa bodo morali pobrati šila in kopita ter iti v ro-vov, v katerih bomo delali samo unijaki rudarji. — Stavkar.

New York, N. Y. — Predno se podam na ocean, pozdravim vse Slovence širom Amerike, posebno pa brata Petra Kisovle v Detroitu, Mich., in vse druge rojake v Utahu, zlasti one, ki so me spremlili na kolodvor. Pozdravim moje sestro

Jožef Pečariš in njenega moža, Johna in Joe Rebola in njih družine ter vse druge pekarje po Utahu. Jernej Kisovic, John Pele.

SLIKE IZ NASELBIN.

St. Michaels, Pa. — Kakor povsod tako se imamo tudi pri nas. Stojimo trdno v stavki, čeravno so nekateri mislili, da s to nako stavko ne bo nič, ter da ne bomo mogli vzdržati niti dva ali tri tedne. Položaj se je obrnil vse drugače.

Med tistimi, ki so mislili, da z nako stavko ne bo nič, so tudi bratje premogarji, ki jim nikakor ni pustila vest pristopiti k uniži ob začetku naše stavke; nekaterim pa se dandanes ne dopušča, da bi se zavarovali proti nasilnim podjetnikom. Še vedno čakajo, kdaj bo kapitalistični bič zopet dovolj močan, da bo zopet lahko udaril po nas.

Pri nas so zelo širili govorice, da bo nas družba pričela metati iz stanovanj, kar se je po dolgem govorjenju res pričelo vršiti. Začeli so prenašati in prevažati pohištvo od dveh družin stavkujočih premogarjev in koncem vsega, so jima zložili vse skupaj ob državni cesti na lepo zeleno trato dne 24. junija. Še tisti dan jim je unija preskrbela šotore ter jih postavila par ur kasneje. Šotori stojijo sedaj ob državni cesti na trati, toda ne tam, kamor je družba zložila pohištvo. Dne 26. junija so zopet imeli priti trije vozniki, ki tako radi prevažajo pohištvo stavkarjev in ga potem izlagajo na trato poleg ceste, ali prišlo je drugače. Voznikovi ni bilo in pohištvo še vedno stoji kjer je stalo. — **M. Ferlin.**

Triadelphia, W. Va. — Sedem mesecev sem komaj v ti deželi. Prej so me drugi preganjali s kraja v kraj, tu pa me mogočni podjetniki. Nisem se videl dopisa iz naše naselbine. Rojakov res ni dosti v tej naselbini, pač pa je dosti delavcev druge narodnosti. Stavka se pri nas nadaljuje mirno. Pet premogovih rudnikov imamo in val počiva je od 1. aprila. Delavci se držimo trdno kakor prvi dan, ko smo odločili krampe in lopate, in tako bomo vstrajali do konca. Če bomo zdaj podlegli kapitalizmu, potem nas bodo gotovo celo primorali, da si kupimo vsak svoj komat, da bomo mogli voziti sami premog iz prostorov ali celo iz rudnika. Držimo se torej do zadnjega.

Imamo društvo Planina, št. 425, katerega člani se dobro napredujejo. Pozdravim vse slovenske stavkarje po Združenih državah. — **Vratarjev Maks iz Polje.**

Barberton, O. — V sosednji naselbini Akronu, O., je preminula sestra in članica društva Dolence, št. 170, SNPJ, Marija Šober. Poročilo o smrti društvenega brata ali sestre, prijateljev in znancev, je že takorekoč običaj, da se ga da med brate in sestre SNPJ, kje je neizprosnna smrt posega s svojo koščeno roko v vrste bratov in sester jednote ter pretrga niti življenja bratu ali sestri tega ali onega društva.

Tako tudi jaz objavim tužno vest o usodi, ki je doletela brate in sestre društva Dolence, št. 170 v Akronu, O.

Kruta in neizprosnna smrt, ki ne pozna izjeme in ne usmiljenja je posegla s koščeno svojo roko v vrste bratov in sester društva Dolence in si izbrala za svojo žrtev mlado, nadebno sestro Marijo Šober. Pretrgala ji je niti življenja v najlepših letih človeškega življenja, starosti sedemindvajset let.

Pokojna sestra je bila mirnega značaja in strogo naprednega duha. Da je to resnica, znači, da je sestra še nekaj trenutkov pred svojo smrtjo zahtevala, da jo pokopljejo civilno brez vsakih verskih ceremonij. Samoočebi je uumevno, da je društvo njeni plemeniti želji tudi ugodilo. Mnogo bratov, sester, prijateljev in znancev sem se spremil k zadnjemu počitku, vendar tako impozantnega in lepo urejenega mrtvaškega sprejema še do sedaj nisem videl. Popolna udeležba društvenih bratov in sester, prijateljev in znancev in sorodnikov je pričala, da je bila pokojna sestra Marija Šober priljubljena povsod v naselbini in okolici.

Pogreba se je udeležilo pevsko društvo Danica iz Akrona, O., pod vodstvom izbornega pevcevdice g. Bolka; Slovenska dečka godba v Barbertonu, O., pod vodstvom br. Bombača.

Preobčilen bi bil dopis, ako bi hotel poročati vse podrobnosti, radi tega omenim le glavno. Ganiživ

je bil prizor v hiši žalosti, ko je pevsko društvo Danica ob mrtvaškem odru zapelo žalostinko "Nad zvezdami". Tužno melodija je privabila slehernemu solzo v oči. Mladost in še pred nedavnim je ustanovljeno društvo, toda ravno ob tej priliki je pokazalo, kaj zamereta vztrajnost in vzajemnost naprednih mož in mladeničev, pod vodstvom izvežbanega in nadarjenega pevcevdice.

Dečka godba je med časom, ko so pogrebi nosili truplo iz hiše pokopnice na mrtvaški voz, igrala žalostinko, po prenehanju godbe pa se je sprevod pričel pomikati proti pokopališču. Pevsko društvo je zopet nastopilo pri odprtem grobu in v zadnje slovo zapelo žalostinko "Nad zvezdami" in "V jami tihi". Dečka godba je igrala žalostinko, Tužno je odmevala melodija po mirodvoru. Prizor je bil v resnici ganljiv in ni eno oko ni ostalo suho. Na kogarkoli si se ozri, si mu videl v očeh solze gjenjenosti.

V hladnem grobu, v tisti ozki domačiji, kjer ni boja ne trpljenja, ne veselja niti solz, počiva njeno truplo. Ljubko jo je objela mati zemlja kot je objela že milijone. Zelenela bo trava, zlato solnce bo sipalo svoje žarke na njen grob. V črni zemlji bo čakala v miru svoje brate in sestre, da pridemo za njo.

Pokojna Marija Šober zapušča žalujoučega soproga ter dva nadebna dečka v starosti od štirih do sedem let. Naše sožalje!

Tebi draga sestra pa naj bo lahka svobodna gruda. Strohnelo bo tvoje truplo, toda tvoj spomin in tvoj napredni duh ostane med nami. Odločna in vztrajna si bila do zadnjega trenutka ter še ob zadnjem izdihu pokazala edino pravo pot, po kateri moramo korakati oporočeni verske sužnosti.

Bratje in sestre, posnemajte jo. — **Martin Železnikar.**

Collinwood, O. — Nič dobrega nimam za poročati iz naše naselbine. Kakor po celi Ameriki imamo stavko pri nas. Dne 1. julija, ob 10. uri dopoldne smo odkorakali iz N. Y. C. železniške tovarne. Zastavkali smo, ker nam hočejo znatiti dnevno plače in nas tako potisniti toliko globlje v sužnost. Narajšaj godba "Triglav" nas je pričakal pred tovarno in nam igral korčunice. Kakor da bi mali dečki klicali svoje očete; Pomagajte sebi in nam, da bomo imeli boljše bodočnost, da ne bomo sužnji za vedno.

Na žalost je bilo opaziti, da nas je šele polovica izven tovarne, tisti, ki si še niso upali stopiti med naše vrste ob deseti uri, so delali do dvanaajste. Nekateri pa so šli delati še v ponedeljek. Priznati moram, da teh ni dosti med Slovenci, ako bom katerega našel, ga bom o priliki objavil po imenu.

Torej na stavko proti krutim podjetnikom, ki mislijo, da je naša dolžnost, da moramo trdo delati kakor sužnji, pri tem pa da moramo živeti od drobtin, ki padajo od njihovih bogato obloženih miz. V vrste, bratje, rojaki, člani SNPJ in SSPZ, sedaj imamo čas, da natanko pregledamo pravila, da ne bomo prišli v navskrižja.

Društvo "V boj", št. 53 SNPJ, priredi dne 23. julija velik piknik v Jugoslovanskem domu v Euclidu, O. Tem potom najmljudneje vabimo vse rojake, posebno še članice društva, da se udeležijo. Nikogar ne smemo pogrešati pri tej prireditvi. Torej na evidenče dne 23. julija. — **D. Blumel.**

Johnston City, Ill. — Zadnje čase smo doživeli v naši okolici večke spremembe glede premogarske stavke. V začetku stavke so kompanije začele zavijati, da bi ljudje, ki imajo pravico, da ostanejo pri delu, ko pogodba poteče, ostali še delu pri delu. To so delavci pri saskah, inženirji in drugi. Kompanije so hotele, da bi jim ti ljudje delali za \$4.50 na dan od 1. aprila dalje, dokler ne bi prišla nova pogodba v veljavo, potem pa bi ti ljudje dobili doplačilo, če bi stare plače ostale v veljavi. Organizacija pa kaj takega ni dopustila. Bosi so morali prevzemati delo in tako je ostalo vse do začetka junija.

Kakor vse kompanije, tako imajo tudi te tukaj dovolj popravil okoli rudnikov. Ko je zadnjič prišlo, da je bilo treba popraviti vse potrebno, so kompanije hotele, da bi delavci tudi ta posel izvršili čim ceneje. Nič nas niso vprašali zaradi popravila kot je bilo to prej v navadi, temveč so kar začeli dobavljati stavekaze iz St. Louisa in Chicago. Mi pa smo jih pri tem delu pretekli in za vedno prekrili računa. Prišli smo v dotik s onimi najetimi ljudmi še prej kot so bili pri svojem delu in nismo

imeli prevelikih težkoč, da smo jih odvrnili od takega dela. Največja težkoča je še bila, ker smo morali mnogim nabirati, da so imeli za potne stroške, da smo jih odpravili nazaj v St. Louis.

Preteklo je nekaj dni, potem pa je prišlo do katastrofe v Herrinu, katera pa je rojakom že prilično znana, toda ne dovolj, kar dvomim, če bo sploh komu do kraja poznana. Razne govorice krožijo, pa nikdo ne more povedati pravega števila žrtev, ker boj se ni odigral samo na onem mestu, kjer so bili najeteži pri svojem rovu, temveč ko so bili pregnani iz one kotline, so se razkropili na vse strani na pet do šest milj daleč, kjer niso vedeli, kdo koga lovi. Nek stavkopaž v bolnišnici je izjavil, da je pod parno lopoto zakopanih pet ljudi, ki so se hoteli predati, toda superintendent McDowell jih je dal za to postreljati in zakopati. Koliko je na tem resnice, ne vemo, toda če to trdi človek, ki je bil z njimi, je že mogoče, da je resnica. Iskali so, pa niso ničesar našli; kdo ve, kako so žrtve globoko pod zemljo. Če bi oni človek mogel na lice mesta, bi jih morda našli, toda tako je ranjen, da ne more izposteljati.

Ta dogodek je prestrašil mnoge druge kompanije v tej okolici. Tako so na primer par dni na to vse porvale nazaj delavce pri nekakih in jim ponudile staro plačo, ki je bila v veljavi do 1. aprila. Kompanije pa, ki imajo kaka popravila, da morajo biti dovršena takoj, so pozvale člane organizacije, da popravila izvršijo pod staro, unijsko plačo.

Že osem mesecev prej kot je pričela stavka, so govorili tu po južnem Illinoisu, da bo kompanija pričela med stavko obratovati rove s najeteži. Poizkusili so, pa jim ni šlo. Ako bodo to še poskušali, bodoče, so jim bo tudi ponesrečilo.

Premogarji tu posedujejo svoje lastne domove in vsak je pri volji, da brani svoj dom. Boj v Herrinu je dal misliti celo samemu Hardingu in njegovi administraciji. Harding sam pravi, če ne bo prišlo do pobotanja med stavkarji in podjetniki, da ima nek našrt, kako bo mogoče urediti spor. Že naprej lahko sodimo, da bo ta našrt naperjen proti rudarjem.

Če bo administracija začela rabiti silo, da bo nas pod orožjem naglala na delo, tedaj se bo mogoče zgodilo nekaj groznega, kajti če en ogenj ni pogasil.

Več dopisov čitam iz Kansasa, kako tam kompanije dajejo rudarjem rove v najem, in to samo za par mesecev. Nekateri kansaški rudarji smatrajo to za dobro in pričenjajo z obratom. Ne čudil bi se, če bi se kaj takega pripetilo v Kentuckyju ali Zpadni Virginiji, toda v Kansasu, kjer so bili rudarji vedno na glasu za najboljše borce in za katere rudarje bi bili njihovi bratje v Illinoisu črtovili celo svoje življenje, je to nekaj nepojmljivega. Oni, da so se izneverili! Sedaj, ko smo blizu zmage, pa prihajajo s tem nelopim činom na dan.

Pozdrav vsem lojalnim stavkarjem. — **Tony Shragal.**

Sublet, Wyo. — Društvo št. 267 SNPJ, v Subletu, Wyo. pozivlja člana Antona Polanška, ki se nahaja nekje v državi Washington, in Louisa Selina, tudi nekje v Washingtonu, ki je bil pred 1. aprilom še tu v Subletu, da se zgleda, ali pa rojaki, ki jih poznate, da bi jih opozorili, na naše društvo. Pošljita mesečni acesment za društvo do 24. t. m.

Stavka pri nas poteka mirno, nimamo tistih najetežev kot po drugih državah, na primer Penni, Zpadni Virginiji, Colorado in Utahu. Mi smo bolj mirni, zato jih ni treba. 1. julija nas je posestil zrakoplov, ki ga lastuje rojak Fr. Hlaehun in ga vodi John Hochevner ml. iz Kemmererja, Wyo. Naši delodajalci se poskrbijo, da si mi delavci ne moremo privoščiti takih zabav, oziroma vojnje po zraku. Upajmo, da bo prišel čas, ko se bomo tudi mi lahko vozili na tak način. Učili so nas in še nas uče, da smo pred Bogom vsi enaki, zakaj pa ne trpimo in ne živimo vsi enako? Delujmo, da bomo res vsi enaki, da ne bomo nekateri, to se pravi večina, živeli v pomanjkanju, mala peščica pa živel v izobilju in raskoju.

Pozdrav vsem stavkarjem po Ameriki, posebno v Herrinju in Moon Runu. — **Charles Zibert,** tajnik društva št. 267.

Dnevnik "Prosveta" prinaša zanimiv roman "Besi" in druge prikupne povesti. Naročite se na dnevnik "Prosveto", ako še niste naročeni.

ZDRAVNIŠKI NASVETI.

Piše vrh. zdravnik F. J. Kern.

Poletno kihanje. (Hay fever.)

"Hay fever" je menda v starem kraju neznana bolezen. Ne spominjam se, da bi jo bil kdo omenil ustno ali pisal o njej. Pred leti sem jo po svoje kralil s imenom "Poletno kihanje". V Ameriki je bolezen dobro znana; njej je podvrženo nad en milijon ljudi.

To bolezen je najlažje opisati, če Vam navedem en tipičen zgled. Če ste podvrženi napadom poletnega kihanja, ste pozimi navadno popolnoma zdravi. Recimo, da se vlečete spat dne 14. avgusta brez najmanjšega sledu kake bolezni. Druga jutro, ko vstanete in se greste umiti, pričnete kar na enkrat kihati. To kihanje se ponavlja čez dan, oči vam ordejo, iz nosa se vam prične cediti. Oči prično peči, da ni skoro mogoče gledati. Pozneje pričnete kašljati, in če imate hud napad, boste sopli kot star nadušljiv bolnik. Bolezen traja do prve alane. Ko pade alana, v par dneh ozdravite. To je "Hay fever."

Vzrok poletnega kihanja je cvetni prah (pelod) raznih rož in trav. Nekateri ljudje so namreč silno občutljivi za takozvane tuje proteine (gotove kemične tvari v cvetnem prahu). Če poduha je po vrtno rožo, kihnemo. Pravo poletno kihanje pa največ povzročajo razne trave (zlasti timotijeva trava) in reze (ragweed).

Imamo več vrst travne vročice (hay fever). Nekateri ljudje zbolijo spomladi, ko prične cveteti prve rože in trave, drugi zbolijo okoli 15. avgusta, ko pričnejo cveteti poletne rože in trave, nekateri se pa bolezen prime še kasneje. Cvetni prah trav in divjih rož je navadno lahek, da ga veter raznese po več milj naokoli. To je vzrok, da dobijo to bolezen ljudje živeči po mestih. So pa nekateri kraji, kjer ljudje nimajo te bolezni. Na tipične bolnikov, seveda premočnejših, gre vsako leto v severni Michigan, okoli Marquette, in White Mountains v državi New Hampshire. Tam ni veliko nastlji, ki bi povzročale bolezen, zato ni tam bolezni. Zdravim Amerikance, ki je moral iti iz Clevelanda pet let, zaporedoma v White Mountains in tam počakal prve alane. Slana namreč zamori prašni cvet. On zbolil vsako leto okoli 15. avgusta. Če bi ostal v Clevelandu, bi kihal in smrkal do oktobra; če pa gre v Bethlehem, New Hampshire, je v par dnevih zdrav. Letos mu posli ne dopuščajo, da bi si vzel počitnice. Prišel je k meni, da bi preprečil napad.

Kako zdravimo "Hay fever"? Dokler nismo znali, kaj povzroča to bolezen, nam ni bilo mogoče bolnikom dosti pomagati. Navadna zdravila ne zaležejo. Dobro je seveda nositi temna očala za oboje oči; za nos imamo razne vođe in masila; za kašelj nekoliko pomagajo razni sirupi, sicer je pa treba čakati na alano, ki je za te bolnike najboljši doktor. Zdar, ko znamo, da cvetni prah povzroča bolezen, jo zdravimo drugače. Narejene imamo ekstrakste iz raznih pelodov (cvetnih prahov), katere vbrizgamo tem bolnikom pod kožo, in sicer sprvega prav majhno količino, pozneje več in več. Pred par leti sem nekemu bolniku vbrizgal pomotoma preveliko dozo ekstrakta, pa je kihal par dni, še predno je prišla njegova sezona. Zdraviti se je treba šest tednov pred napadom. Če pričakujete bolezen okoli 15. avgusta, bi bil zdaj zadnji čas. Vbrizgati je treba petnajst doz, po tri na teden. Zdravila stanejo na debelo okoli 15 dolarjev, torej bi stalo celo profilaktično zdravljenje nekako 50 dolarjev. Vendar tudi ti ekstrakti vsem bolnikom ne pomagajo. Prepreči se bolezen nekako s sedmeset bolnikom izmed sto. Komur pomagajo prve leto, mu bodo pomagali vsako naslednje. Tisti, ki vseeno zbolijo; bi se morali dati posebej preiskati, da se dožene, za katere pelode (Poljene) so občutljivi. To je pa drag eksperiment in le malo zdravnikov je, ki imajo s tem opraviti.

Umetna solčna luč (ultravijoletni farki) nekoliko zaleže, da polajša simptome, kadar je bolezen razvita. Če pa pomagata za preprečitev, dosega menda ni še nihče poskušal. Omenjenega bolnika zdravim s ekstrakti in s aktivnimi farki; v šestih tednih bom vedel, koliko oboje zaleže v njegov služaj.

Med Slovenci mora biti ta bolezen bolj redka; ker med svoji-

mi bolniki poznam samo dva, ki redno vsako leto zbolita. Lanako leto sta oba imela hujši napad kot kdaj poprej. Silil sem od drugih zdravnikov, da je bilo zadnje leto za to bolezen posebno slabo.

Naduha je precej podobna travni vročici. Naduho navadno dobi človek, ki je posebno dovteten za gotove tvari. So ljudje, ki ne smejo priti v bližino konj: napade jih naduha. Drugi dobijo naduho od mačk ali psov. Če se iznebijo teh živali, se iznebijo naduhe. Moja mati je trpela na naduhi trideset let: došla je kisljo zelje, ki ga je jedla štiri najst dni potem, ko sem se jaz rodil. Dodakala je vseeno lepo starost 75 let. Ne vem, če ji je kisljo zelje dalo naduho, vendar je domnevala pravilno, da lahko kaka jed da naduho. To so zdravniki dokazali komaj pred desetimi leti.

Križ je, kako nagniti oziroma zadeti dotično stvar, ki pri posameznemu bolniku povzroča naduho. Teh stvari je več sto; vsak nadušljiv človek je lahko dovteten za drugo stvarino. Dobil se je že slučaj, da je mož dobil naduho od pudra, s katerim se je šminjala žena. Ko je žena prenehala rabiti dotični prah, je tudi mož ozdravil. Zadržaj par let se po laboratorijih in po nekaterih klinikah na tem polju veliko eksperimentira; upajmo, da kmalu dobimo za naduho dobro in trajno zdravilno sredstvo.

RAZNA NAZNANILA.

Fredericktown, Pa. — Ali se člani našega društva ne spominjajo, kaj je bilo sklenjeno na seji društva št. 288 dne 4. junija in je bilo potem pričleno v naznanilo v Prosveti? Mogoče niso opazili naznanila, ker sedaj ni časa čitati. Premogokopi obratujejo noč in dan, zato pa niso imeli časa opaziti. Potrebno bi bilo, da bi prihodnji mesec antiskal s rdečimi črkami kot je bilo pisano za prvi majnik, potem bi šele vsak opazil.

Društvo "Fredericktown" št. 288 šteje 62 članov, ki so nekateri precej oddaljeni od tukajšnje naselbine; na sejo pride 10 do 15 članov. Društvene knjige bi morale biti pregledane vsake tri mesece enkrat, ali nadzorni odbor jih še zdaj ni, čeravno je potekla sedma seja. Tako se ravnamo po pravilih!

Se enkrat apeliram na člane društva, da se udeležijo prihodnjega meseca seje, ki se bo vršila dne 6. avgusta ob drugi uri popoldne. Na sejo na mesec je bilo sklenjeno, da član, ki se ne bo udeleževal seje kot predpisujejo pravila, bo kaznovan s suspendacijo. Suspendiran bo torej član, ki se ne bo udeležil najmanj enkrat društvene seje v treh mesecih. — **Karol Jerkash,** tajnik.

Maynard, O. — Opozorjam članstvo društva št. 275 SNPJ, da upoštevajo sklep društvene seje z dne 2. januarja, ki se glasi, da je dolžnost vsakega člana, da si naroči, oz. kupi regalijo pri društvemem blagajniku. Društvo je regalije naročilo za člane pa ne za inventar. Sklep seje z dne 2. julija je, da plača vsak član za mesec avgust 51 v društvemem blagajno, ker je prama, čaka pa več prošelj v resnici potrebnih članov, ki jim društvo ne more pomagati iz navadnega razloga. Opozorjam tudi člane našega društva, da se bolj udeležujejo društvenih sej, ker v nasprotnem slučaju bom postopal z njimi po pravilih. — **Tajnik.**

New Duluth, Minn. — Vsem članom društva št. 205 SNPJ uljudno naznanjam, da je bilo sklenjeno na zadnji redni seji meseca junija, da vsak član in članica plača po 50c v društvemem blagajno meseca julija za pokritje društvenih stroškov. Sklenjeno je tudi bilo, da se morajo člani polnoštevilno udeležiti prihodnje seje, kjer bomo ukrepali glede nameravane veselice. Oddaljenim članom naznanjam, da sem spet prevzel tajništvo, zato naj se v vseh zadevah, tikajočih se tajništva obrnejo name. Pozdravi! — **Frank Petrich,** 1503 — 102 No., New Duluth, Minn.

Bulle, Mont. — Naznanjam članom in članicam društva št. 207 SNPJ, da je bilo na redni društveni seji meseca maja sklenjeno, da plača vsaki član in članica po 50c v društvemem blagajno za mesec julij. Zato opozorjam vse tiste ki so iz Butleja, da upoštevajo ta sklep, ko bodo pošiljali acesment za društvo, da ne bo kaknega nesporazumljenja. — **Joe Butala,** tajnik.

Springfield, Ill. — Naznanjam članom in članicam društva št. 47, da je bilo na zadnji seji društva zaključeno, da mora vsak član ali članica plačati meseca julija po 50c v društvemem blagajno. Nadalje se opozarja člane in članice, da prihajajo v obilnejšem številu na društvene seje, posebno pa bolniški obiskovalci, da posejajo seje. Naj kdo ne misli, da je vseeno, če pride na sejo ali ne. Člane in članice opozorjam, da pravocasnno plačajo acesment, ni treba čakati do zadnjega trenutka. Lahko se komu pripeti, da ne more plačati ob pravem času, toda nekateri člani so, ki čakajo brez potrebe do zadnjega trenutka. Tako se ovira poslovanje. Iz glavnega urada prejemanje vse stvari točno, bodimo torej tudi pri društvenih točni. Opozorjam člane in članice, da upoštevajo vse gori navedeno. — **John Gorkel,** tajnik.

Cleveland, O. — Naznanjam članom društva št. 264 SNPJ, da je bilo na redni mesečni seji dne 2. julija sklenjeno, da bo vsak član kaznovan, če se ne bo udeležil prihodnje mesečne seje našega društva. Oproščeni so le člani radi tehtnih vzrokov. Vse člane in članice

nice vabim, da se brez izjeme udeležijo prihodnje seje, ker ukrepali imamo več važnih stvari. Članstvo tudi opozorjam, da redneje plača, je mesečni acesment. Od sedaj naprej ne bom več zalozil za nikogar. Vsak dobro ve, da je čas za plačilo acesmenta dne 25. v mesecu in na dan seje, ki se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu. Dne 25. v mesecu pobiram acesment na domu od tiste do osme ure zvečer. — Upoštevajte vse to, da ne boste imeli kajkih neprilic. Če bo kdo raditega prizadel, naj pripíše krivdo sebi. — **Andrej Kljun,** tajnik.

Ironton, Minn. — Na zadnji seji našega društva št. 197 SNPJ dne 18. junija je bilo sklenjeno, da apeliramo na vse članstvo našega društva na polnoštevilno udeležitev prihodnje seje, ki se bo vršila dne 16. julija. Ukrepali imamo nekaj važnega in treba bo voliti tajnika in blagajnika. Nadzorni odbor bo podal poročilo, tikajoče se društva. Vsakega torej veže dolžnost, da se tako važne seje udeleži, da ne bo kasneje kakega nesporazumljenja ali kritike. — **Anton Minarich,** tajnik.

Cle Elum, Wash. — Naše društvo ponovno išče brata Matta Mekina. Kot tajnik društva Dobrodošli, št. 79 v Cle Elumu, Wash., sem izvedel, da brat Matt Mekina ima tu pri bratih rojakih denar. Preteklo je že več mesecev, pa o bratu Mekini ni glas. Raditega je še društvo čislalo. Vseeno se ni prekasno, da se brat Mekina še vedno lahko zgleda pri društvu, valedčasno društvo apelira na vsa bratstva društva SNPJ in znance ter sorodnike iskanega, če bi kdo za njega vedel, da bi to javil društvu, za kar mu bo društvo zelo hvaležno.

Pred mesecem dni sem se obrnil na društvenega tajnika v Wyomingu in Kanado, pa do danes nisem dobil nikakega odgovora. Društvo je vsled tega menja, da je brat Mekina v resnici kje podlegel, posebno ker smo letošnjo zimo v listih dobivali poročila o velikih sneženih zametih in iz Kanade, da je tam zamedel sneg celi vlak. Ponovno prosimo brate Slovence in Hrvatse po Uniji in v Kanadi, če bi kdo vedel o iskanem bratu, da bi tako javil društvememu tajniku. Brat Mekina je bil jako dober član društva in vedno bil v čast društvu kot podpredsednik itd. — **Frank Crnich,** tajnik.

Cle Elum, Wash. — Društveni nadzorni odbor je pregledal poslovne knjige društva št. 79 SNPJ dne 30. junija in se je poslovanju izrazil pohvalno. Knjige je našel v najlepšem redu. (Podpis nadzornih odbornikov.) — **Frank Crnich,** tajnik.

Rioesville, W. Va. — Opozorjam člane društva Primorski bratje, št. 417 SNPJ, ki so se preselili v druge kraje, da takoj pišejo po prestopni list in prestopijo k društvu, ki se jim najbližja. Tako zahtevamo pravila na strani 89 slovenskega besedila in na strani 174 hrvaškega besedila. Da torej ne boste avrvalci krivdo na društvo, če boste v slučaju bolezni ali nesreče prizadeti. Vsakdo naj se ravna po pravilih. — **Joseph Dukic,** tajnik.

IGRE, KONCERTI IN PLESNE ZABAVE.

Johnstown, Pa. — Naznanjam vsem članom društva št. 448 SNPJ, da bo naše društvo priredilo piknik dne 6. avgusta v korist društvenih blagajni. Člani, ki se ne udeležijo piknika, plačajo po 51 v društvemem blagajno. To naj upoštevajo vsi člani društva Mirni dom. Torej na svilenje dne 6. avgusta na zemljišču društva št. 16 Sv. Cirila in Metoda v Morevillu. Uljudno vabi — **odbor.**

Blair Station, Pa. — Naznanilo in vabilo na piknik, ki ga priredi društvo št. 428 SNPJ iz Blair Stationa, Clairton, Pa., v nedeljo dne 16. julija popoldne na prijazni Sam Marovichevi farmi. Uljudno vabimo vsa sosedna društva ter vse posamezne rojake, da se udeležijo tega piknika. Vstopnina za moške: je po 50c, za ženske pa 25c. Za najboljše postrežbo bo skrbel odbor. — **Predsednik društva.**

PRED DESETIMI LETI.

Nad pol stoletja je imelo vpliv na lekarstvo. V letu 1872 splošna domišljija, da (samo slabo okusno je dobro) je imela še vedno svojo slavo, in domišljjevanje v slabo okusnih raznih dišav zdravilih, ki so se takrat predpisovale v veliki meri. Slabo dišeči mleček iz peteršiljevca (stransko imenovani vražji obrazec) se je zahtevalo v splošnem in kako neprijetno delo je bilo to za lekarnarje. Veliko današnjih izvrstno dobrih zdravil, tedaj ni bilo še poznanih, kot na primer "cascara sagrada", ki je eno najboljših čistilnih in odvajalnih zdravil. Danes so se vse starodavne zaloge zdravil vrnile boljše in okusnejše izdelkom na trgu. Lekarnar dobi danes veliko raznih zdravilnih zmesi za pripravljenih za uporabo od raznih laboratorjev. Zdravila morajo zadovoljiti oboje oko in okus. Vzemite za primer Trinerjevo grenko vino! To zanesljivo zdravilo proti zaprtnici, plinom v prebavnih delih telesa, glavobolu, izgubi slasti do jedil in za razne druge želodčne nerednosti in je tudi zelo prijazno za vžgati. "Cascara sagrada" je eno glavnih smovi pripraviljenih v Trinerjevih laboratorjih od izkušenih kemičarjev, ki imajo na razpolago vsa moderna sredstva v svojem obsegu. Ako se želite počutiti zadovoljni v vročih poletnih mesecih, morate imeti vedno pri rokah Trinerjevo grenko vino! Na prodaj je pri vseh lekarnarjih in trgovcih z zdravili. (Adv.)

JUG.

HISTORIČEN ROMAN.

Spisal Prokop Chocholoušek.

Poslovenil H. V.

(Dalje.)

Derviš je zri nanj najprej v začudenju, potem pa se je s poglavitnim nasmehom ozri okoli po dragoceni dvorani, potem na sebe, na svojo nagoto, katero je njegova raztrgana halja komaj prikriovala. "Kaj bi mi mogel dati sultan in česa bi jaz potreboval?" — je vprašal samega sebe, zmagujoč z glavo: "Beži, jaz sem bogatejši nego ti, jaz ne rabim ničesar!" je pristavil s ponosno skromnostjo.

Sedaj se je sultan nasmehnul; toda tako kratko, da je ta nasmehek komaj švignil čez lice: "Tudi dobro!" je dejal potem mirno, ker je poznal ponosno skromnost dervišev, kakor tudi blazno prenapetost fakirov. "Toda jaz rabim tebe!" je govoril dalje, "kakor strašnika mojih strasti."

"Probuješ si se iz njih, sultan!" je odgovoril derviš, "ne zaspiš več v grehih in razkošju; moja naloga pri Tebi je dovršena; posvečeno bodi ime Allahovo in slava njegovemu proroku!" — sklonil je glavo, obrnil se proti jugovahodu.

"Sedaj, danes se ne smeš oditi!" je zapovedal Bajazet strastno.

"In kdo me sme zadržati, če hočem jaz tako," je rekel derviš ponosno, pristopivši za korak. "Ti si mi ponujal svojo milost, in prvo zahtevo, ki jo izgovorim, mi zabranjuješ? Zahtevam, da kar najhitreje zapustim te prostore praznega blišča, v katerih duh omaga in prihaja v skušnjavo, v katere sem vstopil. Zgnusom, toda z veliko nalogo, da te probudim iz grehov in lenobe. Zgodilo se je! Moja naloga je dovršena! Naloga sultana in njegovi vezirji pričinja; jaz grem in Ti me ne zadržiš, Bajazet jameš za sultanovo besedo."

In obrnil se je korakal proti vratom.

"Abdallah!" je klical sultan za njim s prosičnim glasom.

Derviš se je vstavil.

"Nočem te zadrževati," je govoril sultan, stopivši bliže k njemu, "toda obljubi mi, da se zopet vrneš, če bi Bajazet rabil tvoje opomine. Padišah je prijatelj, brat tvoj!"

"Pridem!" je odvrnil derviš kratko.

"Milost Allahova naj Te spremlja na tvojih potih, sveti moš," je govoril sedaj sultan, polnživši obe roki na prsa, "in kravnava naj pot pred tvojimi koraki, kamorkoli jih obrneš."

Derviš se je zavil v svoje čunje in je odhajal iz dvorane, pustivši sultana samega v sredini krasne dvorane kakor najnižjega berača; na vratih se je vstavil in je razgrnil zastor, skozi kateri je takoj vstopil moš — kakor je bilo poznati po njega vnanosti — visokega dostojanstva, kakor da bi bil že več dni čakal na to znamenje.

Abdallah je stopil možu s pota; in ko je le-ta vstopil v dvorano, je tiho zaprl vrata za njim, zagrnil zastor pred njimi in je odhajal po hodnikih in dvoriščih padišaha tako mirno, kakor da ni bil on varokom probujenja Bajazetovega k življenju, a katerim se je imelo odločiti gospodstvo musulmansko nad Azijo in Evropo; ali bodo v bodoče vladali sinovi Otomanih nad svetom, ali pa na šelimi divjih Tatarov, Timur, ki je iz pastirja postal vođa, han svojih rojakov, in je njih bojevitost horda sprovel iz puščave Kobi ven, da pridobe svet. In podleglo so že okolne dežele, carji Grucije so uničeni, država Perzijska razbita; in sedaj je Timur obrnil svoj svetobni korak proti turški državi, ki jo je Bajazet razširil preko vse male Azije, od ustja Evfrata do temen Kavkaških gor. Ko je opustošil Georgijo, se je obrnil k Sinopi in Cesareji in je prvič zadel ob Bajazetovo državo, puščajoč za seboj razvaline mest in gradov, kraje upramenjene v puščavo, toda zatopljene v šlovaško krvjo, kajti s umori in razvalinami je Timur značil svojo pot. Marširal je do Sivasa, glavnega mesta Armenije, katero je smatralo za Severni ključ turške države, in za tako važno, da je tamkaj zapovedoval lastni sin Bajazeta, Dzhangir. Po dyajstvenni, strašni borbi se je posrečilo Timuru, prodreti mesto in zidove, in mesto se je udalo pod pogojem, da se vse prebivalstvo, tako kristjansko, kakor tudi mohamedansko, ohrani med si-

vim. Kakor je bilo pričakovati od surovega, divjega zmagovalca, ni Timur držal svoje obljube, in obeno morjenje je začelo, kakor hitro so Tatarji vstopili v mesto. Sin Bajazetov je moral gledati to strašno prizore, dokler ga niso samega vlekli pred Timura, ki je ukazal obglaviti ga in njegovo truplo izpostaviti na drugo ptičam-roparicam. Vest o tej nesreči je vzdramila Bajazeta iz pohanotne njegove brezdelnosti, toda samo tako daleč, da se ga je polastila potrtost, istotako brezdelna, kakor je bilo njegovo prejšnje pustopasno življenje. Skušal je predvsem z novimi zabavami osvoboditi se iz svoje žalosti in je potopil v soku trte. Zaman je bilo opominjanje in prosinja vezirja in njegovih svetovalec, naj se predrami; on, samovladni despot, od mladih nog vzgojen k neobmejeni, poljubni vladni, ni poznal drugih razlogov za svoja dejanja, nego samo svoje hipne strasti. Niso torej dosegli ničesar, razen morda samo to, da je skušal ohladiti svoj notranji vihar v krvi svojih robov in robkini.

Tedaj so zavedni možje arabskega naroda, podjarmljeni od Turkov, z zvijačo in izdajstvom, dobili nado, da, sigurnost, da bo jarem, da si izvrševan samo na videt ali vendar le jarem in podložništvo, snet z njih države, da arabsko carstvo v vsej svoji slavi vstane zopet iz svojih razvalin. Tatarji in Turki, ordinirani v bisurmani, musulmanski svet v boju proti sebi — eji tu Bog že sam bojuje za učence Krista. Sedaj, ali pa nikoli! je šlo geslo po dolinah in hribih arabskih! Žali Bog, da jih je samo malo razumevalo to geslo; kar bi jih bilo še več razumelo to geslo, ti so padli s carjem Lazarjem na Kosovem polju v krvavem boju za domovino in vero; njihovi sinovi že niso več planteli za svobodo in slavo domovine, kakor so njih očetje. Sinovi so se nesramno zadovoljevali z drobtinami bisurmanske milosti, so se jednali svojemu knezu, ne več carju, Stefanu Lazareviću, čegar duh se ni povzdignil k zahtevam svobodnega vladarja, ampak se je zadovoljil z bedno slavo, imenovati se sultanom v svakom, imeti sestro kakor prvo med njegovimi ženami, mater bodočih sultanov; da pa tudi bodočih gospodarjev njegovih, Lazarevičevih otrok; gospodarjev kršćanske Srbije, krutejših nego je bil Bajazet sam; na to ni pomislil v svoji zaslepljenosti. In razven tega se je Bajazet probudil iz svoje pohanotne brezdelnosti; kar se ni posrečilo prvim veljkom njegove države, posrečilo se je beračskemu dervišu. Nad tem sultan ni imel moči. V svoji nagoti, v svojem asketičnem življenju in v svoji zarji svetosti pred ljudstvom, je stal derviš nad sultanom; in radi tega ga je sultan ubogal.

Da, to je bil že zopet Bajazet iliderim, ki je svojega velikega vezirja po dolgem času zopet enkrat vsprejel. Znače prekinjenega plesa je bilo videti povsod, šepinje, vinških posod, vino, razlito po tleh, med tem tu in tam glasbeni instrumenti, na katerih so saltimbanks spremljale svoje plesce, zavrnjeni v strahu in pri begu radi strašnega razburjenja — padišaha; in v sredini ni več stal izmozgani pohotneč, marveč vladar po rodu in zavesti, in val oni ostanki pustega plesa so zginjali pred njegovim veličanstvom.

"Luč luč, gospod gospodov, padišah!" ga je ogovarjal veliki vezir, padši pred njim na tla; šepinje so se trle pod njegovimi koleni in nekateri so predreli tudi kožo njegovih golih dlani; njegovo čelo, dotikajoče se tal, se je mešilo v vino, razlitem po tleh, a on je radostno prenašal bolečine in vae te neprilike. Da je veliki vezir? Kaj na tem? Pred sultanom je suženj kakor drugi.

Neutrno je mignil Bajazet z roko, da si se ni mogel vzdržati nasmeha vspričo vesirjevih neprikl. "Pusti to Mehmede!", je govoril, "da ne pride zopet nesrečna doba lenobe. Dovolj dragega časa sem že prespal; zato mi je sedaj žal vsakega trenutka; ki mineva brez dejanja; prepusti to sedaj norem in onim, ki ne znajo nič boljšega delati! Vstani in povej mi, kako daleč je že napredoval ta rob, ki sam sebe imenuje hanom Timur!" in po imenovanju tega imena je pljunil sultan v stran, kakor bi se bila s tem imenom onečistila njegova usta.

Vezir se je dvignil; zaupno je stopil pred sultana, da si ni polnoma verjel preobrti stvari, z odgovorom pa se je obotavljal. "Armenija je preplavljena s kolibicami puščave — umolknil je.

"Dalje!" je velel sultan na kratko.

"In Bitinija —" in umolknil je vezir zopet.

"Torej sem zaspal tudi to deželo?" je vprašal sultan prestrašen.

"Ne, gospod jasni, ampak v nevarnosti je!" je rekel vezir sedaj že brez zadrege.

"Allah Jerim!" je vskliknil sultan radostno, "nič se ni izgubljene, in izsušene gore Bitinije se vsaj enkrat napoje s krvjo teh nepočasnih tatarskih hord, da njihova noga nikdar več ne zadene ob kamen, ki je pod varstvom sinov Otomanih. Jaz sem iliderim; gorje njim, da so me izvali k maščevanju," je dostavil ponosno.

Vezir je, zroč na sultana v radostnem presenečenju, rekel, potem, koje prekrizal roke v roke na prsih: "Da, sedaj je rešena Tvoja država, jasni gospod! Narodi, ki počivajo v senci Tvoje milosti in so samo čakali Tvojega klika, vzroke k maščevanju sramote, ki Ti jo je prizadel suženj."

"Ne govori o tem!" je vskliknil Bajazet ježno, in njegovo lice se je polilo s temno rdečico, "ni več treba buditi me iz spanja, in dražiti moje jeze ne svetujem niti Tebi, vezir!"

"Gospod moj, padišah!" je sklonil vezir glavo, v strahu buleč oči na sultana.

"Ti si govoril o narodih," je spregovoril sultan zopet mirneje; "hm, narodi!" se je namrdnil poglavitno, "kaj pa je to? Beseda vetra, dim ogorka; narod moj so moje čete, in najboljši med njimi

moji jančari; o tem govori, kje in kako stojijo, in ne o čredah suženjev, katerim je vse eno, ali imajo mene ali drugega za gospodarja; jaz jih poznam, bismillah! — in zato jih preziram, ti dobro veš, Mehmede!"

"O teh tudi govorim, veliki gospod!" je rekel vezir, kakor dober dvorjan, "okoli Brusce jih pričakuje štiri sto tisoč tvojega migljaja."

"Ah!" se je oddahnil sultan, in radostno je vspametelo njegovo oko; zdelo se je, da raste v višavo vsled zavesti svoje dolej nepremagane, bojne moči.

"Mehmede!" je dejal potem blagonaklonjeno, da, akoro prisrčno, "to je Tvoje delo, zapomni si moje besede: nikdar ti ne bodo odvzeli znači moje milosti, da, prijateljstva, dokler boš živ, ti moj veliki, mogočni lev, ki sem ga postavil ob svoj bok, da vlada nad toliko stvarmi in daja svetu zakon; naj večno traja tvoja vlada in tvoja sreča, Mehmede, vezir moj!"

(Dalje prihodnjič.)

FOZOR SLOVENKE!

Udovce srednje starosti se želi seznaniti s Slovenko srednje starosti, tudi udova srednje starosti z enim otrokom ni izključena. Imam vso hišno opravo in tudi precej denarja. Katera veseli, naj piše in če le mogoče, naj priloži svojo sliko, ki jo vrnem na zahtevo. Tajnost jamčim. Moj naslov je: Avgust Pleškovich, P. O. Tyre, Pa. (Adv.)

VABILO NA (PIKNIK) IZLET

kateraga priredi

Dr. Sv. Alojzija št. 47, K. S. K. J. v Chicago, Ill.

v nedeljo dne 16. julija, 1922

v Zapolis Grove na Summit, Ill.

Uljudno vabimo cenjeno občinstvo iz mesta Chicago in vse bližnje okolice, da bi nas posetili v obilnem številu na ta dan v prosti naravi. Vzemite Archer Ave. karo do Konca in od tam naprej pa Joliet karo do Summita.

Pričetek zabave točnja ob 1 uri popoldne.

Igrala bodo izvrstna Orkestra godba pod vodstvom gos. Vričaja.

Za dobro postrežbo vsem bode skrbel veselilni odbor.

Uljudno vabi OW ODBOR.

NAZNANILO ROJAKOM V BUTTE, MONT.

Odprli smo največjo slovensko trgovino z moškimi oblekami v Butte, Mont. Sicer do sedaj še ni bilo slovenske prodajalne moških oblek v tem mestu. Louren Bros. Branch prodajalne je podružnica že dobro znane "New England Clothing Company" prodajalne v Great Falls, Mont., na 8 — 2nd Street So. John Louren bode vodil naprej trgovino v Great Falls, Mont., in Charles Louren pa novo odprto trgovino v Butte, Mont. Kar se tiče splošnih cen in postrežbe ostané vse po starem. Izprevideli smo, da je v mestu Butte veliko naših Slovanov in vsled tega smo odprli to trgovino z moškimi oblekami, kjer se bode točno postreglo našim rojakom. Pri ti priliki se uljudno priporočamo vsem rojakom v Butte in bližnji okolici, da nas posetite in se prepričate o vrednosti našega blaga in geala "svoji k svojim". Pridite in se prepričate o našem svežem blagu, nizkih cenah in o točni postrežbi. V zalogi bomo imeli tudi čevlje, gumijeve galoše, domače copate, blouke, kape, srajce, spodnjo obleko, robce, svitarje, posteljno pogrnjalo, kovečke velike in male in razno drugo tako opravo. Opozorjamo še posebno, da bomo krojili obleko po meri in nabirali naročila. Ako želite dobro krojeno obleko po najnovejši modi tedaj se obrnite do nas.

Edina Slovanska trgovina z raznimi moškimi oblekami.

LOUSEN BROS.

207 E. Park Street, Butte, Mont. Charles Louren.

Odvetniška in javno-notarska pisarna

F. A. BOGADEK,

200-203 Walsh Building,

434 Diamond Street PITTSBURGH, PA.

Izgotavljam pooblastila, kupne in darovalne pogodbe, prošnje za dobiti svojce in stare domovine in vse druge starokrajake uradne spise. Posredujem pri zapuščinskih razpravah. Moja pisarna je blizu korta.

Poslovalnja za slovenski oddelek: LOUIS KVEDER, kateri je izgotavljal vse v notarski posel spadajoče spise v STAREM KRAJU in TU.

F. KERŽE

1142 N. E. Dallas Rd. CLEVELAND, O.

S. N. P. J. društvom:

Kadar naročate zastave, regalijske in druge, pazite na moje ime in naslov, če hočete dobiti najboljša blaga za najnižje cene. Naštri in vsi ZASTONI.

REGALIJE ZASTAVE

In tako vse društvene potrebe za zmerno ceno in dobro blago.

Obrnite se na:

EMIL BACHMAN, Inc.,

2107 So. Mainline Avenue CHICAGO, ILL.

ZASTAVE

Regalijske in vse društvene potrebe.

Garantiramo delo in blago. Izdeluje po smernih cenah vsi rojak.

VICTOR NAVINSEK, 331 GREEVE STREET, CONENAUH, PA.

Frank Sakser State Bank,

82 Cortlandt Street

NEW YORK, N. Y.

Generalno Zastopstvo

JADRANSKE BANKE

in vseh njenih podružnicah.

JUGOSLAVIJA.

Beograd, Celje, Cevtat, Dubrovnik, Ercegovci, Jolna, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

ITALIJA:

Tret, Opotija, Zadar.

NEMSKA AVSTRIJA

DUNAJ.

Izvršujemo hitro in poceni denarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji in Nemški Avstriji, ter izdajamo čeka v kronah, dinarih, lirah in delarh, plačilne na vpogled pri Jadranski banki in vseh njenih podružnicah.

Prodajamo parobrodne in železniške vozne listke na vse kraje in za vse črte. Kadar ste na potu v staro domovino in se nahajate v New Yorku, se Vam bo izplačalo, ako se zglasite glede vreditve Vaših denarnih zalog pri ravnanstvu naše banke v prvem nadstropju brez ozira na to, ako kupite parobrodni listek pri nas ali ste ga morali kupiti drugod. Zajemljivi so nam pri Jadranski banki izvanredni ugodni pogoji, ki bodo od velike koristi za vse one, ki se že ali se bodo posluževali naše banke.

FRANK SAKSER STATE BANK

NAJVEČJA SLOVENSKA ZLATARSKA TRGOVINA

Frank Černe,

6033 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, O.

Zvez, broške, zapestnice, diamantne prstane in lavalirje, verižice i. t. d.

POPRAVLJAMO: ure in drugo zlatnino po nizki ceni.

PODRUŽNICA

Columbia Gramofonov

in gramofonskih plošč. Slovenskih in drugih. Prodajamo na lahka mesečna odplačila. Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno, ali pa osebno vprašajte za cene predne drugod kupite.

Najboljše blago.

Najnižje cene.

Največja slovenska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-48-50 Blue Island Ave., Chicago, Illinois.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "PROSVETA" se tiska v naši tiskarni.

Denar v staro domovino.

Za Jugoslavijo:	Za Italijo:
500 kron \$ 1.30	100 lir \$ 5.50
1000 kron 3.50	500 lir 25.00
10000 kron 34.00	10000 lir 50.00

Izdelujemo notarska dela za tukaj in stari kraj. Posojujemo in vzamemo posojila na prve knjiške (Mortgage). Prodajamo lote in farme.

MLADIČ & VERDERBAR,

1324 West 18th Street

CHICAGO, ILL.

Imam na zalogi prave

LUBASOVE HARMONIKE

tri in štirivrstne, dvakrat, trikrat in štirikrat, nemško ali kranjsko uglasene, kakor tudi kromatične s 12 basji; pišite po cenik.

Nadalje imam na zalogi tudi prave

STAROKRAJSKE KOSE

kovane na roko, iz sveževnoznane tovarne SENSENWERK-KRENHOF iz Štajerskega, v dolgotosti od 25 do 33 inčev, kakor tudi klepalno orodje in brusilne kamne po sledečih cenah:

Posebna kosa s rinko in ključem.....	\$2.50
Šest kos skupaj ali več.....	\$2.00
Klepalno orodje, dvoje vrste, garnitura.....	\$1.25
BERGAMO brusilni kamni, dva kamna.....	\$1.00
Srpi.....	\$1.00
Motike, dvoje vrste.....	\$1.00

Pri teh cenah je vključeno tudi poštnino; z naročilom vred je poslani tudi denar vnaprej. Radi vas vprašajte cene, ki so jih že naročili od mene.

ALOIS SKULJ, 323 Epsilon Place, Brooklyn, N. Y.

STAROKRANJSKE KOSE.



Edina agentura za Združene države za najboljšo vrsto starokrajake kose, srpe, bruse, klepanja, kolčice, oeselniki in štruške motike, ročno kovane pri Dobrem polju na Dolenjskem.

CENE 50:
Kose močnejše MOLDOUKE z rinko in ključem po \$2.50, 6 kos ali več skupaj pa po \$2.00 vsaka. Velike so 26, 28, 30 in 32 inčev.

Druga vrste kose malo ožje, izdelane na štajerskem takozvane POLERANKE ens ali več po \$2.00.

V velikosti so po 29, 32 in 34 palcev.

Srpi za klepat \$1.00
BERGAMO brusilni kamni 60c in 60c

Klepalno orodje dvoje vrste..... po \$1.25 in večje \$1.75
Količice tovarniškega izdelka..... 1.50
Količice ročno delane na Kranjskem..... 2.00
Oeselniki iz pločevine po..... .50
Pile starokrajake po 6 palcev dolge..... .50
Motike tovarniškega izdelka \$1.00, ta večje..... 1.25
Motike "Štruške" ročno kovane..... 1.75
Rebini za repo ribati po..... 1.50

Prodajamo blago tudi na DEBELO trgovinam. Pišite po naš cenik. Mi plačamo poštnino za vsako naročilo. Pošljite denar ali pa Money Order z naročilno na naslov:

STEPHEN STONICH,

105 Lake Street, Chisholm, Minn.

Trgovina s železnino in pohištrom.

Slovenci, pripravljajte vse to leverstno orodje Namcem, Poljskom in drugim narodom.